

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞEH-164

İSTANBUL METROPOLİTEN ALAN
DOĞU YAKASI ALT BİRİMLERİNDE
PAZAR (SEMT PAZARI-SABİT PAZAR) YERLERİNİN
MEKANSAL KONUMLARI VE ÇÖZÜMLEMELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMAR SEDA YENERER

İSTANBUL 1991

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÖZET

ÖZET

İNGİLİZCE ÖZET(SUMMARY)

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. TEZİN AMACI

1.2. TEZİN KONUSU

İSTANBUL METROPOLİTEN ALAN

DOĞU YAKASI ALT BİRİMLERİNDE

PAZAR (SEMT PAZARI-SABİT PAZAR) YERLERİNİN

MEKANSAL KONUMLARI VE ÇÖZÜMLEMELERİ

1.3. TEZDE KULLANILAN YÖNTEMLER VE TEKNİKLER

II. BÖLÜM

METROPOLİTEN ALAN KENTLEŞMESİ

2.1. METROPOLİTEN ALANDA KENTLEŞME

2.2. 1950- 60 YILLARI ARASI İSTANBUL

METROPOLİTEN ALANI ORJANİZASYONU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMAR SEDA YENERER

DİZİN

ÖZET

İNGİLİZCE ÖZET(SUMMARY)

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. TEZİN AMACI

1.2. TEZİN KAPSAMI

1.2.1. Mekansal Sınırlama

1.2.2. Pazar Türleri Sınırlaması

1.2.3. Veri Sınırlamaları

1.3. TEZDE KULLANILAN YÖNTEMLER ve TEKNİKLER

II. BÖLÜM

METROPOLİTEN ALAN KENTLEŞMESİ

2.1. METROPOLİTEN ALANDA KENTLEŞME

2.1.1. 1950- 80 YILLARI ARASI İSTANBUL

METROPOLİTEN ALANI GELİŞİMİ

2.1.1.1. 1950- 60 Yılları Arasında

İstanbul Metropolitan Alanı

Kentsel Gelişimi

2.1.1.2. 1960- 80 Yılları Arasında

İstanbul Metropolitan Alanı

Kentsel Gelişimi

2.1.2. 1980 YILINDA İSTANBUL METROPOLİTEN

ALANI KENTSEL GELİŞİMİ

2.1.3. 1990 YILINDA İSTANBUL METROPOLİTEN

ALANI KENTSEL GELİŞİMİ

IV. 2.2. METROPOLİTEN ALANDA DOĞU YAKASININ KENTSEL TOPLAM GELİŞİMİ VE SONUÇLAR

2.2.1. KADIKÖY YERLEŞMESİ

2.2.1.1. Gelir Grupları Açısından

İlçelere Genel Bakış

2.2.1.2. Merkez ilişkileri

2.2.2. E-5 İLE SAHİL YERLEŞMELERİ

2.2.2.1. Gelir Grupları Açısından

Genel Bakış

2.2.2.2. Merkez ilişkileri

2.2.3. E-5 İLE KUZEY KESİMİ YERLEŞMELERİ

2.2.3.1. Gelir Grupları Açısından

Genel Bakış

2.2.3.2. Merkez ilişkileri

III. BÖLÜM

DOĞU YAKASI İLÇELERİNDE NÜFUS-GELİR İLİŞKİLERİNE GÖRE PAZAR TÜRLERİ SINIFLAMASI

3.1. PAZAR TÜRLERİ

3.1.1. Pazar Tanımı

3.1.2. Geleneksel Pazarlar

3.1.3. Semt Pazarları

3.1.4. Sabit (Tanzim) Pazarlar

3.2. İLÇELERDE NÜFUS-GELİR İLİŞKİLERİNE GÖRE PAZARLARIN SINIFLAMASI

3.3. KONUMLANMALARININ İRDELENMESİ

IV. BÖLÜM

TOPLU DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

EK.1. Harita : İstanbul Metropolitien Alanında Haftalık
Semt ve Sabit (Tanzim) Halk Pazarlarının
İlçelere Göre Dağılımı 0:1/200.000

EK.2. Harita : Kadıköy Yerleşmesi

EK.3. Harita : E-5 İle Sahil Yerleşmeleri

EK.4. Harita : E-5 İle Kuzey Kesimi Yerleşmeleri

EK.5. Belediye Mevzuatı

KAYNAKÇA

ÖZGEÇMİŞ

İstanbul Metropolitien Alanı, tek merkezli yerleşimden, fazla yayılan
çalışan alanları ve konut alanları doğrultusunda çok merkezli bir yerleşim
alanına dönüşmüştür.

Bu bölüme, çalışmanın birinci bölümünde, tezin amacı, kapsa-
mı ve temel kavramları yöntemler ve teknikler belirtilmiştir.

İkinci bölümde, Metropolitien alan kentleşmesi 1950-90 yılları arasında
kısa süreli, çalışma alanlarının, konut alanlarının gelişme doğrultu-
ları belirtilmiştir. Bu çalışma ilçe ve ilçe grupları ve merkez ilçe-
leri açısından değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde, ikinci bölümde ilçe ve ilçe grupları, artan nüfus ve co-
ğrafi konumları ile ilgili olarak, ilgili kuruluşlar arasında çalışan pazar
alanlarının kent bütününe göre fiziksel konumları ve fizik alan dize-
nasyonu, bilgiler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde, elde edilen mekanistik bilgiler ışığında, pazar
alanları bütünü bir yerleşim alanı olarak değerlendirilmiştir, sonuçları belirtilmiştir.
Bu bölümde, elde edilen mekanistik ve sosyal bilgiler ışığında, pazar alanları
değerlendirilmiştir.

ÖZET

Gelişmekte olan ülkelerde, hızlı kentleşme, kentleşmenin yarattığı fiziksel ve sosyo-ekonomik sorunlar giderek artmaktadır. İstanbul Metropoliten Alanındaki hızlı sanayileşme, çevre yerleşmelerine olan nüfus akımını hızlandırmaktadır. Bu, yerleşmelerin aşırı yoğunlaşmalarına, mevcut dokularının değişmelerine neden olmakta ve fiziki gelişmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Sanayileşme ve hızlı kentleşme sonucu oluşan kentsel değişim, sadece sosyal yapıda bir değişimle kalmayıp fiziksel mekana da yansımaktadır.

İstanbul Metropoliten Alanı, tek merkezli yerleşimden, hızla yayılan çalışma alanları ve konut alanları doğrultusunda çok merkezli bir yerleşim alanına dönüşmüştür.

Dört bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde, tezin amacı, kapsamı ve tezde kullanılan yöntemler ve teknikler belirtilmiştir.

İkinci bölümde, Metropoliten alan kentleşmesi 1950-90 yılları arasında kısaca irdelenmiş, çalışma alanlarının, konut alanlarının gelişme doğrultuları belirtilmiştir. Doğu yakası ilçeleri gelir grupları ve merkez ilişkileri açısından değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde, ikinci bölüm bağlamında ilçelerde, artan nüfus ve gelir düzeylerine bağlı olarak, ihtiyacı karşılamak amacıyla oluşan pazar türlerinin kent bütününe göre mekansal konumlanmaları ve fizik mekan nitelikleri, bilgiler doğrultusunda çözümlenmiştir.

Dördüncü bölümde, elde edilen mekansal bulguların ışığında, pazar türleri bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiş, sorunların nedenleri irdelenmiştir. Elde edilen verilere ve sonuçlara dayalı olarak, çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

SUMMARY

In developing countries; rapid urbanization and physical, social and economical problems caused by urbanization are gradually increasing.

Rapid urbanization and industrialization in Istanbul Metropolitan area is increasing the population in flux to the cities and to their environment. That causes extreme population density and changes in the present patterns of cities. Rapid urbanization in Istanbul Metropolitan Area also influences their physical developments in negative sense. Urban change due to industrialization and rapid urbanization will not effect only the social structure but, also the physical space. The area of Istanbul Metropolitan had been transformed into a settled area which has a lot of centre from one which has only one centre at the direction of working area and residence areas spread out quickly. This study is being made on four parts. In the first part, the target, the include, ways and technics have been determined.

In the second part, the urbanization on Metropolitan area in 1950-1990 have been analyzed and the developing directions of working and residence areas have been determined. The East Side has been evaluated in regard of the income groups, districts and centre connection with.

In the third part, open market species on the whole city of which target is to meet the necessity of people, have the problems of spatial locations and physical qualities. And these problems had been solved with the knowledge of the increase of population and the income levels in districts which were explained in part second. In the fourth part, with the help of knowledge that we got hold of. The open market specieses have been evaluated with respect to comprehending approach and reasons of the disease have been analyzed. The causes of the problems have been studied in detail.

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. TEZİN AMACI

İstanbul Metropoliten Alanında görülen hızlı kentleşme, sanayileşme ve buna bağlı nüfus artışı yerleşmenin gelişmesine, yeni konut alanları açılmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler eski kent merkezinde; kent ve çevre halkına hizmet veren geleneksel pazar alanlarında, alışveriş ve ticaret yapılarının bulunduğu alanlarda daha gözle görülür bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Metropolleşme süreci sonucu işgücünde, hizmet sektöründe çalışanlarda artma ve uzmanlaşma izlenmektedir. Çoğunlukla merkezi iş alanlarında yer alan beyaz yakalılarının çalıştıkları alt sektörler uzmanlık alanlarına ve hizmet ettikleri kesimlere göre mekanda farklılaşmalar yaratmaktadır. Örneğin: lüks tüketim maddeleri satan perakende işyerlerinin belirli doğrultularda üst gelir gruplarına yakın yığılma göstermeleri; orta ve alt gelir grubuna hizmet etmek için de kurulan açık semt pazarlarında veya sabit pazarlarda yer almaları gibi ... vb. Hızla artan ve gelişen nüfusun pazara olan ihtiyacı gün geçtikçe artmakta, artan enflasyon sonucu, zorunlu olarak tercih edilen alışveriş yerleri olmaktadır.

Semt sakinlerine, yaş, kuru meyve ve sebze, günlük ihtiyaç maddeleri ile giyim ve ev eşyası gibi birçok ihtiyaçlarını, yaya olarak erişebilirlik içinde ve daha ucuz olarak temin etmeleri imkanını vermek amacı ile, bu maddeleri satan esnafın toplanarak haftanın bir veya iki gününde veya devamlı olarak hergün satış yapmaları için, Belediyece önceden tespit edilmiş yerlere pazar yeri denilmektedir.

Pazar yerleri, konut alanları, nüfusun ihtiyaç ve alım gücüne göre farklı nitelik ve farklı nicelikte, kentleşme süreci içinde farklı zamanlarda oluşmaktadır.

Alım gücü az olan vatandaş, ekonomik açıdan rahatlatan pazar alanları için ulaşım ağlarının odak noktaları, önemli yol aksları, iskele meydanları seçilmiş ve buraları konumlanma, servis giriş-çıkışı, insan hareketleri açısından sorunlu yerler haline gelmiştir.

Büyük kentlerimizde, özellikle İstanbul gibi Metropoliten kentlerde, ihtiyacı gelir düzeyleri doğrultusunda en iyiye ulaştırmak için, pazarların gün geçtikçe sayıları artmaktadır.

Bu çalışma, sanayileşmenin göreceli etkisi olan nüfus akımı ve sonrasında oluşan yerleşim alanlarını ve bu alanlarda yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılamak için gelir düzeylerine göre kurulan pazar yerlerini, çeşitlerini ve bunların konumlanmalarını irdellemek, pazar çeşitleri arasında ortak durum ve farklılıkları belirlemek, pazar yerlerinin şehir planlama ilkelerinde bir veri olarak ele alınmasını sağlamak amacı ile yapılmıştır.

1.2. TEZİN KAPSAMI

1.2.1. Mekansal Sınırlama

İstanbul Metropoliten alanı, sınırları bakımından 6500 km.lik büyük bir alana sahiptir.

Tek araştırmacının zaman, işgücü... vb. nedenlerden dolayı elde edilen verileri değerlendirip sunabilmesi, dolayısı ile kapsamlı bir çalışma gerçekleştiremeyeceği düşünülerek çalışma alanı doğu yakası 1950'den sonra genel gelişim (konut alanları ve çalışma alanları olarak), Doğu Yakası Beykoz, Üsküdar, Kadıköy, Kartal, Pendik ilçeleri pazar alanları konumlanmaları özelde sınırlandırılmıştır.

Doğu yakasında, istihdam olanaklarının ve yerleşilebilir alanların, Batı yakasına oranla daha çekici olması, gün geçtikçe genişleyen ve bir halkalanma hareketi ile devam eden konut alanları, potansiyeli ve bu alanlarda yaşayan insanların günlük, haftalık, aylık, yıllık ihtiyaçlarını karşılamak için merkezde veya konut alanları içinde geçici ya da sabit olarak kurulan pazar yerleri, çalışma alanımızı belirlemiştir.

1.1.2. Pazar Türleri Sınırlaması

Yerleşik hayatı seçen insanlar, konut edinme ve çalışma olanaklarını sağladıktan sonra, hayatlarını sürdürebilmek, gerekli ihtiyaçlarını karşılamak için; ya önceden var olan gelişmiş ticaret bölgelerinden (kent merkezi), ya kendi alt merkezlerinden ya da pazar yerlerinden yararlanmaktadırlar.

Eski çağlarda sadece insanların toplanabildikleri ve kısıtlı düzeyde mal alışverişinde bulundukları tek yer olan açık pazar yerleri, günümüzde diğer alışveriş yerlerine göre daha rahat alışveriş yapılabilmesi, ucuz olması, malın çok çeşitli olması ve her bütçeye göre malın bulunması nedeniyle tercih edilmektedir.

Pazar yerleri ticaretin kademelenmesinde belli bir yer işgal etmeyen, büyük şehirlerde halkın kolayca ulaşabileceği bir yerde veya bir ilkokul yerleşme biriminde haftanın bir veya birkaç gününde kurulan açık ve geçici alışveriş alanlarıdır. Bu pazarların en büyük özellikleri binalarda olmayıp, açık alanlarda kent ya da semt veya mahallelerin odak noktalarında kurulmaları ve diğer eşyalar yanında o yerleşime özgü malların satılmasıdır.

Metropolitan alanda kurulan pazarları ilçe pazarları, semt pazarları, sabit pazarlar olarak 3 grupta toplayabiliriz. Pazar alanlarını pazar esnafları ya kendilerinin belirlediği ya da belediye tarafından belirlenen alanlarda kurmakta ve halka hizmet vermektedirler.

İlçe pazarları - haftanın belirli günlerinde, ilçenin odak noktası sayılan dörtyol, iskele meydanı ... vb. yerlerde, birden fazla sokağı işgal eden, açık alanlarda kurulan pazar yerleridir.

Semt pazarları - Haftanın belirli günlerinde, açık alanlarda kurulan pazarlardır.

Sabit (Tanzim Satış) Pazarları ise 1983 yılından sonra, üreticiden tüketiciye hizmet yapmak amacı ile tek katlı, bitişik düzende sıralanmış dükkanlardan oluşan, kapalı ya da yarı kapalı alanlarda kurulan pazar yerleridir.

1.2.3. Veri Sınırlamaları

İstanbul Metropoliten alanında 1950-1990 yılları arasında nüfus gelişimine ve konut alanları halkalanmasına bakıldığında, yerleşim birimlerinin ya sanayinin geliştiği alanlarda ya da merkezden kopuk uç noktalara doğru yer aldığı izlenmektedir. Merkezde ve gelişme alanlarında süren değişim, birinci veri olarak ele alınmıştır.

Bu alanlarda oturanların gelir düzeylerini saptamak, merkez ve alt merkezle ilişkileri ikinci veri olarak ele alınmıştır.

Doğu yakasında konut dışı fonksiyonların gelişmesini sağlamak, batı yakası dışında istihdam yükünü taşıyan metropoliten ölçekte yeni bir merkez geliştirmek amaçlanmaktadır. Buna dayanarak, yeni oluşan alt merkezlerin ve onların uzantısında günlük ihtiyaçları karşılamak için kurulan pazar yerleri, üçüncü veri olarak ele alınmıştır.

Halihazırda kurulan pazar yerleri ve bunların nüfus-gelir düzeyleri arasında ilişkiye göre şekillenmesi dördüncü veriyi oluşturmaktadır.

1.3. TEZDE KULLANILAN YÖNTEMLER VE TEKNİKLER

Daha önce yapılmış konuyla ilgili araştırmalar, yazılı kaynaklar geniş bir literatür araştırması sonucu elde edilmiştir. Bölüm sonlarında ve genel kaynakçada bunlar belirtilmiştir.

Devlet Planlama Teşkilatı, Kadıköy, Üsküdar, Beykoz, Ümraniye, Kartal, Pendik Belediyeleri ve Zabıta Müdürlükleri, Anakent Belediyesi, Büyük Nazım Plan Bürosu çalışmalarından yararlanılmış, bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

İstanbul Metropoliten alanında meydana gelen yerleşim alanları, halkalanmaları ve nüfus gelişimi, daha önceki çalışmalardan yararlanılarak haritalar ve tablolar yardımıyla bilgiye sunulmuştur.

İlçelerin yerleşim planlarında pazar yerleri işaretlenmiş ve konumlanmaları açısından iyi ve kötü yönleri irdelenmiştir.

VARSAYIMLAR

1) Pazarların bir kısmı çevrede oluşan mekansal değişimlerden (çalışma alanları - nüfus - konut alanları) etkilenecek, ulaşılabilirlik konusunda ve gelir düzeylerine göre süreklilik kazanmaktadırlar. İlçelere bağlı semt ya da mahallelerde kurulan geçici veya sabit pazar yerleri

2) Pazarların bir kısmı gelenekseldir ve çevrede oluşan mekansal değişimlerden etkilenmezler bunun nedeni geleneksel olduğu kadar ulaşılabilirlik konumunda olmasındandır. Beşiktaş'taki Cumartesi Pazarı, Kadıköy'deki Salı Pazarı, Fatih'teki Çarşamba Pazarı gibi.

3) Geleneksel olmayan fakat süreklilik kazanma yolunda olan, mekanizması üreticiden tüketiciye ulaşma ya da bazı aracılara kaldırma amacı güden bir anlamda Tanzim Satışı niteliği de taşıyan açık pazarlar. (Belediye destekli) Alt merkezler içinde veya çok yakınında yer almaktadırlar. Burada kuruluş yeri açısından güdülen amaç, merkeze gelenlerin bu olanaktan da yararlanmasıdır.

2. BÖLÜM

METROPOLİTEN ALAN KENTLEŞMESİ

2.1. METROPOLİTEN ALANDA KENTLEŞME

2.1.1. 1950-1980 YILLARI ARASI İSTANBUL METROPOLİTEN ALAN GELİŞMESİ

İstanbul Metropoliten alanının 1950-1980 yılları arasında gösterdiği gelişmede ekonomik etkinliklerin mekanda yer alışlarına karşın insanların konut-işyeri ilişkilerinde, konut alanlarını belirlemede verdikleri kararların, kent makro-formunun belirlenmesinde önemli etkenlerden birini oluşturduğu görülmektedir (E.Aysu, 1990).

Tarımsal üretimde makina kullanılmasıyla, kırsal kesimden göç eden nüfusun büyük payını İstanbul almaktadır ve İstanbul da konut stokunun gereksinimini istenilen biçimde karşılayamamaktadır. Bu hızlı akım ve plansız yerleşim, gelir gruplarının iş-konut ilişkisine bağlı - konut alanı - yerseçiminde; düşük gelir grupları, çalışma alanlarına yakın olma; yüksek gelir grupları ise daha çok sanayiden uzak, tarihi ve kültürel merkeze yakın olma ve giderek de yeni açılan prestij alanlarında yer alma isteği ile ortaya çıkan metropoliten alan büyümesi göze çarpmaktadır. (İ.Kılınçaslan, 1981, E.Aysu, 1990).

Bu hızlı değişim ve gelişmeler sonucu, mekanda plansız gerçekleşen, araziden yararlanmaların önüne geçmek mümkün olmamıştır. (Ç.Aysu, 1984).

1950-1980 yılları arasında izlenen kentsel gelişmeyi, 1950-1960 yılları arasında tek merkezli gelişim ve 1960 yıllarının ortalarından itibaren çok merkezli gelişim diye iki grupta toplayabiliriz.

ÇİZELGE:1

İSTANBUL METROPOLİTEN ALANI 1960-80 YILLARI ARASINDA NUFUSUN
İLÇELERE GÖRE BOYUME ORANLARI

	60-65 NUFUS ARTIŞI		65-70 NUFUS ARTIŞI		70-75 NUFUS ARTIŞI		75-80 NUFUS ARTIŞI		20 YILLIK 1960-80 NUFUS ARTIŞI	
	1960	%	1965	%	1970	%	1975	%	1980	%
BAKIRKÖY	102.617	63,81	165.094	103,30	341.743	66,44	500.759	55,15	882.505	760
ÇATALCA (1)	9.295	0,54	9.345	27,23	11.890	33,62	15.687	77,34	28.174	203,11
EMİRHANLI (1)	134.852	2,22	137.849	-0,62	126.997	-10,94	122.855	-24,03	93.324	-30,8
EYÜP	113.354	46,28	165.811	42,55	236.364	24,16	293.474	11,27	326.541	188,07
FATİH (1)	300.594	14,64	344.602	21,20	417.662	20,70	504.127	-5,86	474.578	-57,68
G. OSMANPAŞA	60.665	40,22	65.065	42,25	121.002	28,74	155.774	35,92	211.733	249,07
SİLİVRİ (2)	3.773	7,42	4.053	15,59	4.685	13,45	5.315	70,66	9.496	151,68
ZEYİTLİBUĞURNU	68.341	16,45	102.874	14,61	117.905	4,79	123.548	0,81	124.543	40,98
BATİ YAKASI-1 (MIA)(1) TOPLAMI	435.446	10,79	402.451	14,97	554.659	13,04	626.982	-9,42	567.902	30,42
BATİ YAKASI-1	813.491	25,10	1.017.693	36,41	1.369.248	28,92	1.789.779	20,18	2.150.854	164,40
BEŞİKTAŞ (1)	93.647	14,73	107.442	26,68	136.105	28,53	174.931	7,54	188.117	100,88
BEYOĞLU (1)	216.425	1,16	218.985	3,13	225.850	2,07	230.532	-3,11	223.360	-3,20
SARIYER	43.991	6,22	46.729	34,73	62.957	26,01	79.329	39,25	110.469	151,12
ŞİŞLİ (1)	101.402	47,82	260.143	36,35	365.621	20,50	440.572	6,18	467.765	157,67
BATİ YAKASI-2 (MIA)(1) TOPLAMI	451.474	70,98	594.570	22,37	727.576	16,28	846.035	3,93	879.262	78,90
BATİ YAKASI-2	535.465	19,96	641.299	23,27	790.533	17,06	925.364	6,96	969.731	84,84
BEYOĞLU+EDİT	47.000	15,0	54.051	18,78	64.201	25,05	80.262	23,51	99.157	110,97
BEYOĞLU	15.037	14,87	17.273	63,10	29.186	69,32	47.725	85,16	88.375	407,72
BEYOĞLU	131.328	26,72	166.425	45,17	241.593	50,08	362.578	29,14	468.217	256,52
KARIAL	65.311	44,64	94.598	74,64	165.395	70,91	282.074	44,47	408.372	525,27
LEFENDAR	122.178	20,79	135.496	26,07	170.821	48,88	254.323	43,63	365.274	225,62
ÖZÜ YAKASI	370.054	26,15	467.643	43,25	670.196	53,33	1.027.562	39,10	1.429.395	285,43
AĞILAR	19.634	-23,27	15.219	15,64	17.600	-25,16	13.171	38,80	18.282	-7,32
BATİ YAKASI (MIA) TOPLAMI	1.348.556	22,58	1.655.992	31,23	2.178.781	24,62	2.715.143	15,67	3.140.625	132,82
TOPLAM	926.920	16,19	1.077.021	19,05	1.282.235	14,88	1.473.017	-1,76	1.447.164	56,13
	1.739.644	23,13	2.142.054	33,82	2.866.577	31,02	3.755.696	22,16	4.588.262	163,65

Kaynak: BİNPB, Konut Sektörü Planlama Grubu, / DİE, İstanbul Bölge Müdürlüğü, / H. Yüksel DİNÇER, Türkiye'de Kentleşme (1935-80) ve Yabancı Ülkelerdeki Büyük Kentleşme Merkezleri, Yıldız Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü-Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, A/27, İstanbul, 1984.

2.1.1.1. 1950-1960 Yılları Arasında İstanbul Metropolitani Alanı

Kentsel Gelişim

Göçlerle başlayan hızlı değişim ve gelişim, ülke içinden ve yurt dışından gelenlerin önceleri merkez içinde (Eminönü - Tarihî yarımada) ve buraya yakın geçiş alanlarında, daha sonra da İstanbul Metropolitani alanı ve bu noktalarında yerleşme eğiliminde oldukları görülmektedir.

ÇİZELGE: 2 (1990).

İSTANBUL METROPOLİTEN ALANDA İLÇELERİN NUFUS PAYLARININ 1950-1980 YILLARI ARASINDAKİ SIRALAMASI

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980
1	BEYOĞLU	FATİH	FATİH	FATİH	FATİH	BAKIRKÖY	BAKIRKÖY
2	FATİH	BEYOĞLU	BEYOĞLU	ŞİŞLİ	ŞİŞLİ	FATİH	FATİH
3	EMİNOĞU	EMİNOĞU	ŞİŞLİ	BEYOĞLU	BAKIRKÖY	ŞİŞLİ	KADIKÖY
4	KADIKÖY	ŞİŞLİ	EMİNOĞU	BAKIRKÖY	KADIKÖY	KADIKÖY	ŞİŞLİ
5	BEŞİKTAŞ	BAKIRKÖY	KADIKÖY	KADIKÖY	EYÜP	EYÜP	KARTAL
6	USKÜDAR	KADIKÖY	EYÜP	EYÜP	BEYOĞLU	KARTAL	USKÜDAR
7	BAKIRKÖY	USKÜDAR	USKÜDAR	EMİNOĞU	USKÜDAR	USKÜDAR	EYÜP
8	EYÜP	BEŞİKTAŞ	BAKIRKÖY	USKÜDAR	KARTAL	BEYOĞLU	BEYOĞLU
9	BEYKOZ	EYÜP	BEŞİKTAŞ	BEŞİKTAŞ	EMİNOĞU	BEŞİKTAŞ	GAZİOSMANPAŞA
10	KARTAL	BEYKOZ	ZEYTİNBURNU	ZEYTİNBURNU	BEŞİKTAŞ	GAZİOSMANPAŞA	BEŞİKTAŞ
11	SARİYER	KARTAL	KARTAL	KARTAL	GAZİOSMANPAŞA	ZEYTİNBURNU	ZEYTİNBURNU
12	ADALAR	SARİYER	GAZİOSMANPAŞA	GAZİOSMANPAŞA	ZEYTİNBURNU	EMİNOĞU	SARİYER
13	GEBZE+DARICA	ADALAR	BEYKOZ	BEYKOZ	BEYKOZ	BEYKOZ	BEYKOZ
14	ÇATALCA	GAZİOSMANPAŞA	SARİYER	SARİYER	SARİYER	SARİYER	EMİNOĞU
15	SİLİVRİ	GEBZE+DARICA	ADALAR	GEBZE+DARICA	GEBZE+DARICA	GEBZE+DARICA	GEBZE+DARICA
16	GAZİOSMANPAŞA	ÇATALCA	GEBZE+DARICA	ADALAR	ADALAR	ÇATALCA	ÇATALCA
17	ŞİŞLİ	SİLİVRİ	ÇATALCA	ÇATALCA	ÇATALCA	ADALAR	ADALAR
18	ZEYTİNBURNU	ZEYTİNBURNU	SİLİVRİ	SİLİVRİ	SİLİVRİ	SİLİVRİ	SİLİVRİ

2.1.1.1. 1950-1960 Yılları Arasında İstanbul Metropolitan Alanı

Kentsel Gelişimi

Göçlerle başlayan hızlı değişim ve gelişim, ülke içinden ve yurt dışından gelenlerin önceleri merkez içinde (Eminönü - Tarihi yarımada) ve merkeze yakın geçiş alanlarında, daha sonra da İstanbul Metropolitan alanının uç noktalarında yerleşme eğiliminde oldukları görülmektedir (E.Aysu, 1990).

2.1.1.2. 1960-1980 Yılları Arasında İstanbul Metropolitan Alanı

Kentsel Gelişimi

1960-1980 yılları arasında metropolleşme sürecinin başladığı ve giderek tek merkezli kent formundan çok merkezli metropol formuna doğru gelişmelerin ortaya çıktığı görülmektedir. (E.Aysu, 1990). Bu dönemde kent içinde, Belediye denetiminde yoğunlaşma artarken, çevrede de gecekondu halkaları çoğalmakta ve iç halkalarda yoğunluk artışı görülmektedir (İ.Kılınçaslan, 1981).

Bu gelişmede, merkezde ve çevresinde yer alan ekonomik etkinliklerden imalat kuruluşları, merkez dışına doğru sıçramakta yeniden yer seçimi yaparken, yeni sanayi kuruluşları da ulaşılabilirliği olan ucuz topraklar üzerinde yerleşmektedir. Merkezi İş Alanı (M.İ.A.) ise, eski merkezden dışa doğru güçlü bir gelişme çizgisine girmektedir. (E.Aysu, 1990).

Kent içinde belediye araçlarının yanında, taksi ve dolmuş taşıma işlevini üstlenirken, minibüsler gecekondu alanlarına yaygın biçimde hizmet etmeye başlamışlardır. (İ.Kılınçaslan, 1981). Daha sonra gecekondu alanları her sektörden düşük gelirli grupların yerleşme alanları olmuştur.

Merkez yerleşmeler, nüfus artışındaki ya da artan nüfustan aldıkları paylardaki hızlarını kaybederken, merkezden 10-20 km.lik uzaklıktaki kuşakta belirli bir artmanın - büyümenin izlendiği, bu oluşuma koşut olarak

da merkezden dışa doğru, fizik yapıda yeni bir dengelenme süreci ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca yeni merkezleşmeler etrafında saçaklanmalar ortaya çıkmaktadır. Kuzeybatı yerleşmelerinde toplayıcı-dağıtıcı ve özen-dirici bir ulaşım ağının yer almamasına karşın, mülkiyet deseni ve toprak değerleri açısından düşük gelirli grubun yer almasına uygun olması nedeni ile yeni konut alanlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Bu tür oluşumların, İstanbul Metropoliten alanında gecekondulaşma sürecinin ertesinde ortaya çıkan hisseli tapu gelişmelerinin başlangıcını oluşturduğu söylenebilir. (E.Aysu, 1990).

Batı yakasında, kuzeybatı gelişme alanları, Eyüp, Bayrampaşa, Rami, Alibeyköy, Gaziosmanpaşa, Küçükköy, Bakırköy yerleşmelerini kapsamakta ve nüfusları 400.000 kişi civarında bulunmaktadır. E-5 karayolu üzerindeki gelişme, nüfus patlamaları şeklinde devam etmekte ve Bakırköy-Bakırköy çevresi; Doğu yakasında ise Kartal, Soğanlık, Yakacık, Başibüyük, Üsküdar, Ümraniye, Fikirtepe İstanbul Metropoliten Alanı'nda en büyük nüfusu çeken yerleşmeler olmaktadır. 1971 yılında yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre ;

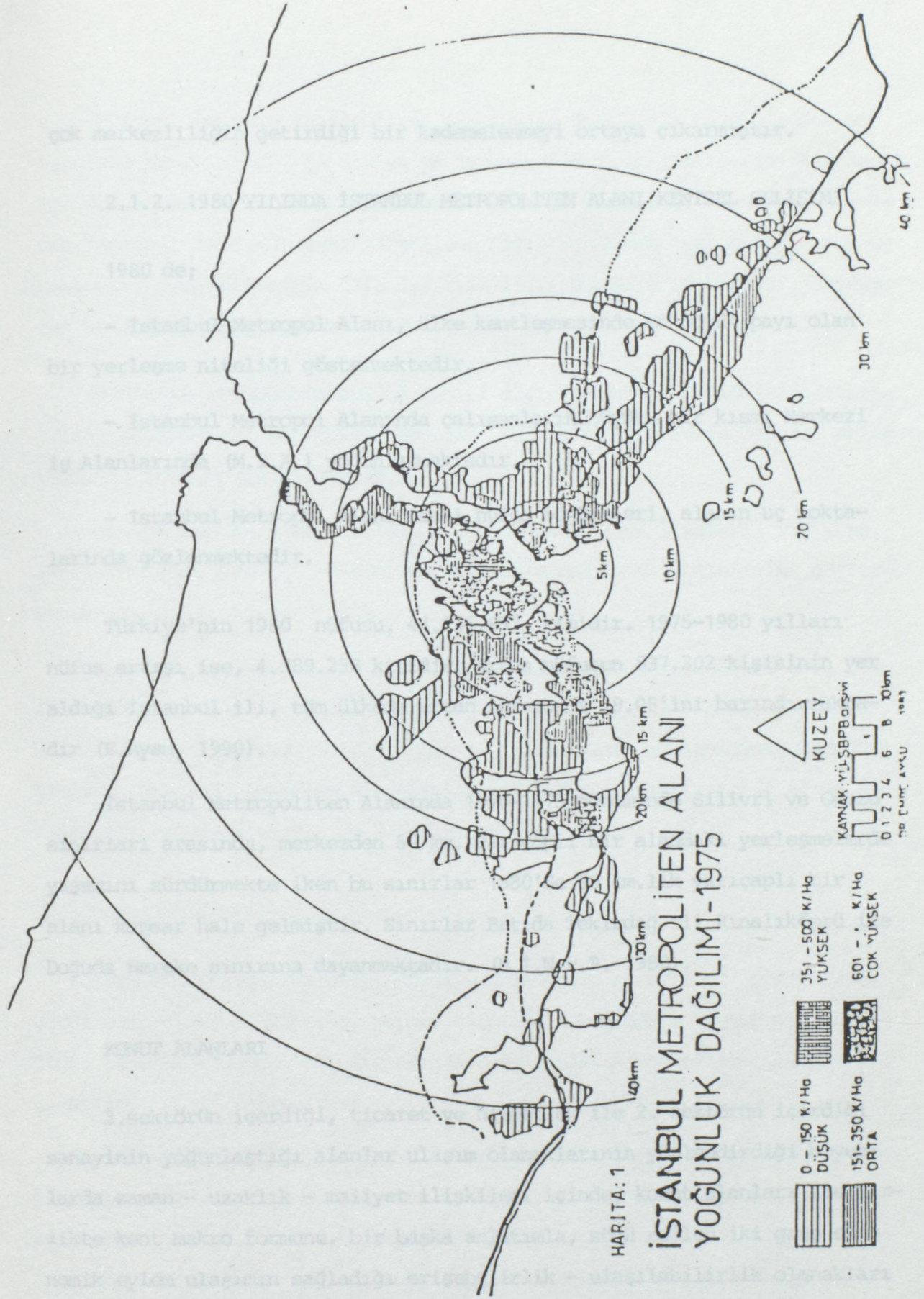
- Büyüme en fazla, merkezden 10 km yarıçaplı, daha sonra 10-20 km. yarıçaplı alan içinde görülmektedir.

- İstanbul Metropoliten alanındaki nüfus patlaması da bu iki alanda izlenmektedir.

- 20 km. yarıçaplı bu alanda her iki yakada da hızlı bir büyüme görülmesine karşın Batı yakası daha fazla gelişme göstermektedir. (E.Aysu, 1990).

1970'lerde başlayan ve 1975 yılında şekillenen 1980 yılında da güçlenen 2. (Kadıköy-Üsküdar) ve 3. (Kartal-Bakırköy) derece yeni merkezlerle, ulaşım kanalları boyunca kümelenen sanayi alanları etrafında toprak değerleri, rant ve yoğunluk değerlerinde artmalar başlamış ve bu değerlerde

çok merkezliliğin getirdiği bir kademelenmeyi ortaya çıkarmıştır.

2.1.2. 1980 YILINDA İSTANBUL METROPOLİTEN ALANI KENTSEL GELİŞİMİ

1980 de;

- İstanbul Metropol Alanı, ülke kentleşmesinde en büyük payı olan bir yerleşme niteliği göstermektedir.

- İstanbul Metropol Alanında çalışanların büyük bir kısmı Merkezi İş Alanlarında (M.İ.A.) yoğunlaşmaktadır.

- İstanbul Metropol Alanı'ndaki nüfus büyümeleri, alanın uç noktalarında gözlenmektedir.

Türkiye'nin 1980 nüfusu, 44.736.957 kişidir. 1975-1980 yılları nüfus artışı ise, 4.389.238 kişidir. Artan nüfusun 837.302 kişisinin yer aldığı İstanbul ili, tüm ülkede artan nüfusun % 19.08'ini barındırmaktadır (E.Aysu, 1990).

İstanbul Metropolitan Alanında 1970-1975 döneminde Silivri ve Gebze sınırları arasında, merkezden 50 km. yarıçaplı bir alandaki yerleşmelerde yaşamını sürdürmekte iken bu sınırlar 1980'de 60 km.lik yarıçaplı bir alanı kapsar hale gelmiştir. Sınırlar Batıda Tekirdağ ili Kınalılıköprü ile Doğuda Hereke sınırına dayanmaktadır. (B.İ.N.P.B. 1980).

KONUT ALANLARI

3.sektörün içerdiği, ticaret ve hizmetler ile 2. sektörün içerdiği sanayinin yoğunlaştığı alanlar ulaşım olanaklarının yönlendirdiği boyutlarda zaman - uzaklık - maliyet ilişkileri içinde, konut alanları ile birlikte kent makro formunu, bir başka anlatımla, sözü edilen iki grup ekonomik eylem ulaşımın sağladığı erişebilirlik - ulaşılabilirlik olanakları ile konut alanlarının biçimlenmesinde, çalışanların konut alanı yer seçimi tercihlerini etkilemektedir.

Nüfusu, İstanbul Metropoliten nüfusundan daha hızlı büyüme gösteren ilçelere bakıldığında, ya sanayi ya da sanayi dışı etkinliklerin (hem konut, hem de çalışma alanına dayandırılmış) yığılma gösterdiği ve bu yerleşmelerin İstanbul Metropol Alanının gelişme doğrultularında yer aldığı saptanmaktadır. Eyüp'ün merkeze göre dış kesimleri, Ümraniye ve benzeri yerleşmeler bu doğrultuda yer almaktadır (Harita 1).

Bunların yanısıra sanayi ve sanayi dışı sektörlerde yığılma gösteren Fatih, Zeytinburnu, Eminönü ve Beyoğlu gibi geleneksel yerleşmelerin nüfus kaybına uğradığı görülmektedir.

Sanayi dışı yığılma Batı'da, Bakırköy'ün gelişme alanları, Beşiktaş, Şişli, Doğu'da Kadıköy, Üsküdar ve gelişme alanlarında etkinlikler göstermektedir.

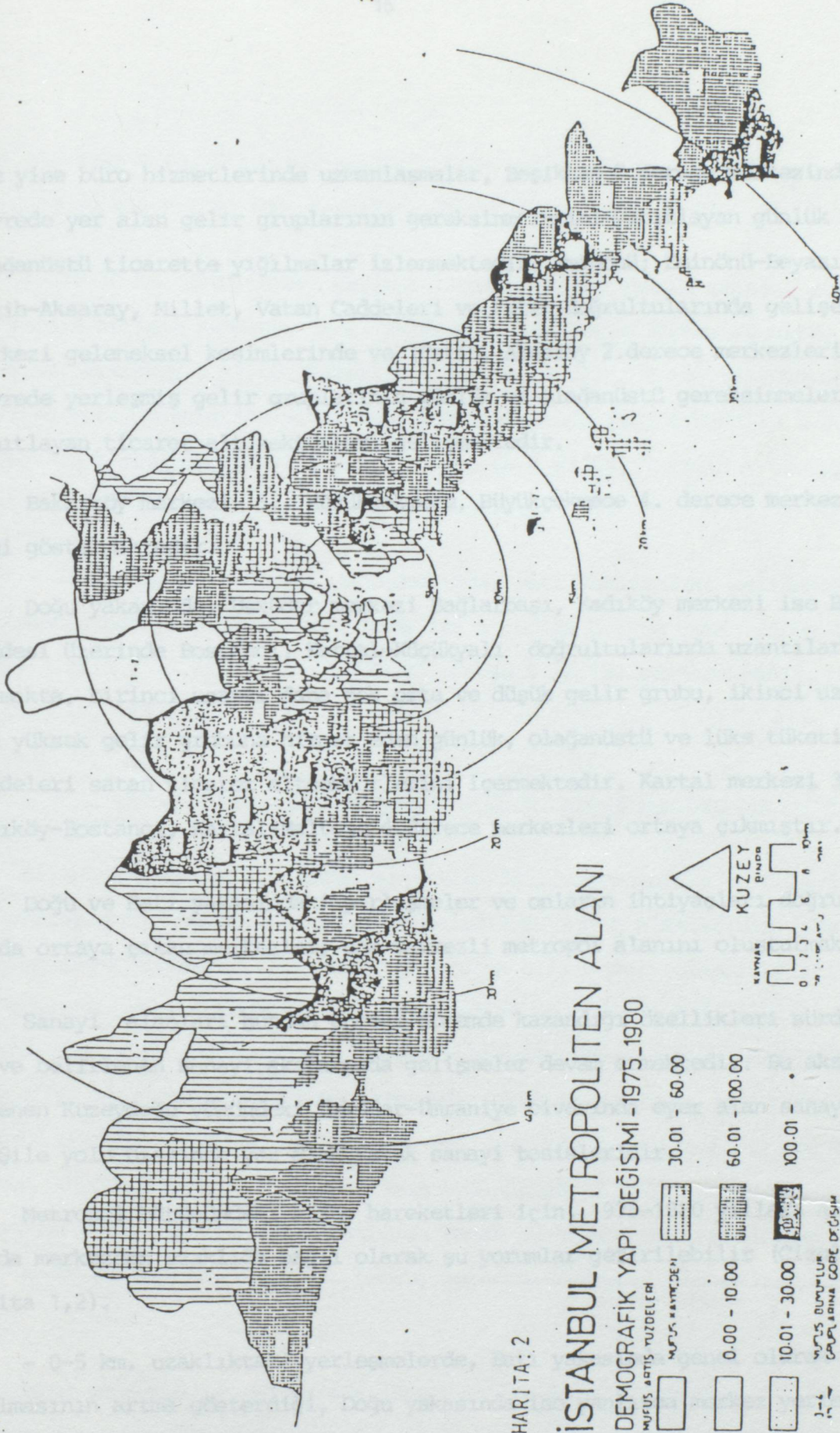
Bu dönemde, İstanbul Metropoliten alanın biçimlenmesinde, önemli ulaşım kanalları dışında açılan Boğaz Köprüsü ve çevre yolları da etkili olmuştur. Bu gelişim Kadıköy'ü bir prestij alan haline getirmiştir. Üsküdar, Çamlıca, Kısıklı, Ümraniye alt alanlarında hisseli ifrazlı konut alanı gelişmeleri ortaya çıkmakta ve yoğunlaşmaktadır.

ÇALIŞMA ALANLARI

Eminönü, Beyoğlu-Karaköy, Beyoğlu geleneksel merkezinde nüfus kaybı görülmesine karşın, I.derece merkez niteliği göstermekte ve konut alanlarında izlenen gelişme doğrultularında önemli ulaşım anayolları üzerinde uzantılar oluşturmaktadırlar.

Batı yakasında; Beyoğlu, Şişli-Harbiye, Şişli, Gayrettepe doğrultusunda, lüks ve olağanüstü ticarete kademeli olarak bir gelişme; Şişli-Gayrettepe'de ise (3.sektör) hizmetlerde (büro, sanayi temsilcilikleri, bankalar, büyük holdingler vb.) bir yığılma görülmektedir. Beyoğlu-Karaköy, Kabataş, Beşiktaş-Zincirlikuyu doğrultusunda ise Karaköy'de ise etkinliklerine dönük ticaret hizmetlerinde, Kabataş'ta ve Beşiktaş, Zincirlikuyu arasında

ise yine büro hizmetlerinde uzmanlaşmalar, Beşiktaş 2.derece merkezinde, çevrede yer alan gelir gruplarının gereksinmelerini karşılayan günlük ve olağanüstü ticarete yığılmalar izlenmektedir. Eminönü; Eminönü-Beyazıt; Fatih-Aksaray, Millet, Vatan Caddeleri ve Fatih doğrultularında gelişen merkezi geleneksel kesimlerinde ve (Fatih, Aksaray 2.derece merkezlerinde) çevrede yerleşmiş gelir gruplarının günlük ve olağanüstü gereksinmelerini karşılayan ticaret alt sektörleri gelişmektedir.

Bakırköy merkezi 3., Küçükçekmece, Büyükçekmece 4. derece merkez özelliği göstermektedir.

Doğu yakasında, Üsküdar merkezi Bağlarbaşı, Kadıköy merkezi ise Bağdat Caddesi üzerinde Bostancı, Kartal-Küçükyalı doğrultularında uzantılar oluşmakta, birinci uzantı daha çok orta ve düşük gelir grubu, ikinci uzantı ise yüksek gelir grubuna hizmet eden günlük, olağanüstü ve lüks tüketik maddeleri satan ticaret altsektörlerini içermektedir. Kartal merkezi 3., Kadıköy-Bostancı, Kartal-Maltepe 4.derece merkezleri ortaya çıkmıştır.

Doğu ve Batı yakasındaki yerleşmeler ve onların ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan merkezler; çok merkezli metropol alanını oluşturmaktadır.

Sanayi alanları bundan önceki dönemde kazandığı özellikleri sürdürmekte ve belirlenen sanayi akslarında gelişmeler devam etmektedir. Bu akslara eklenen Kuzeydoğu yönündeki Üsküdar-Ümraniye civarında eyer alan sanayiler, ve Şile yolu üzerinde yer alan Kaçak sanayi tesisleridir.

Metropol bütünündeki nüfus hareketleri için, 1975-1980 yılları arasında merkezden uzaklığa bağlı olarak şu yorumlar getirilebilir (Çizelge 1, Harita 1,2).

- 0-5 km. uzaklıktaki yerleşmelerde, Batı yakasında genel olarak nüfus azalmasının artma gösterdiği, Doğu yakasında ise yalnızca merkez yerleşmelerinde nüfusun azaldığı,

- 5-10 km. uzaklıktaki yerleşmelerde Batı yakasında genel olarak nüfus kaybeden yerleşmelerin arttığı, (Şişli % 6.18, Beşiktaş % 7.43, Zeytinburnu

% 1.26, Eyüp % 10.77'lik bir azalma), Doğu yakasında ise genelde artışın sürdüğü (Üsküdar % 60-100, Kadıköy % 29-90, Ümraniye % 85.5).

- 10-30 km. uzaklıktaki yerleşmelerde, her iki yakada oransal azalmalara karşın artışın sürdüğü, (Batı yakasında, Sarıyer % 34.80, Küçükköy % 75.32, Bakırköy % 54.80, Bağcılar % 151.79, Avcılar % 104.31, Mahmutbey % 49.96 artış oranlarına ulaşırken, Doğu yakasında ise, A.Dudullu % 383.41, Y.Dudullu % 208.96, Kartal % 28.15, Soğanlık % 49,54, Yakacık % 59,56, Dolayoba % 41.17 artış oranlarına ulaşmıştır.)

- 30-60 km. uzaklıktaki yerleşmelerde, Batı yakasındaki gelişmelerin hızlanmaya başladığı, Doğu yakasında ise % 100'ün üstüne çıkan nüfus artışları, (Tuzla % 47.22, Darıca % 125.47, Gebze % 76.13) görülmektedir. (Z.Görgülü, 1982.

2.1.3. 1990 YILINDA * İSTANBUL METROPOLİTEN ALANI KENTSEL GELİŞİMİ

İstanbul Metropol Alanında, son yıllarda gözlenen nüfus ve dolaylı olarak yerleşme eğilimleri makroformunu belirleyen konut alanlarının dışa doğru yayılma-saçaklanmasında başlangıçta varolan ulaşım ağı (ulaşılabilirlik) yol gösterici olmuş, İstanbul Merkez Belediye ve çevre Belediyelerinin otobüse dayalı toplu taşımacılıkta yetersiz kalması sonucu dolmuş-minibüs, dizgesi bu açığı kapatır duruma gelmiştir. Giderek bu dizge gecekondulaşma-hisseli ifrazlı yasadışı oluşumların gelişmesinde özendirici bir rol oynamıştır. (H.Cengiz, 1984). 1985'te İstanbul nüfusu, 5.858.558'dir. Bu Türkiye nüfusunun % 11.4'ü nü oluşturmaktadır. Ancak bu nüfus artışının uzun bir süre devam edemeyeceği açıktır. Çünkü, İstanbul Metropol alanında, yerleş-

* İstanbul Metropolitan Alanı'nda 1990 yılı dönemine ait herhangi bir bilginin olmaması, gerek konut-çalışma alanları-nüfusun konumlanmaları genellikle 1985 verilerine göre saptanacaktır.

lebilecek alanların fiziki sınırlarına yaklaşılmaktadır. İstanbul nüfusunun Avrupa ve Asya yakaları arasındaki dağılımı, şehrin gelişme eğilimlerine göre ilginç bir gelişme göstermektedir (BİNPB, 1980).

Tablo İstanbul'da 1950-1985 döneminde Yakalar Arası Nüfus Dağılımı Oranları (Gebze Dahil)

Yıllar	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985
Asya yakası	20	20	21	21	24	27	31	33
Avrupa yakası	80	80	79	79	76	73	69	67

Kaynak: İst. Büyükşehir Ulaşım Nazım Planı-Temmuz 1988 - Temel Mühendislik A.Ş.

1. Boğaz Köprüsünün yapımı ile ilgili olarak doğu yakasında başlayan hızlı gelişme eğilimleri bugün de sürmektedir. 2.köprüünün açılışı ile bu gelişme daha da kuvvetlenmiştir.

İstanbul nüfusunda meydana gelen yapı ve kompozisyon değişiklikleri ve hızlı gelişme şehrin çeşitli bölgelerinde değişik gelişme süreçlerine yol açmıştır. Çok yavaş artan eski İstanbul nüfusunun bulunduğu eski şehir bölgeleri, bu yeni ve dinamik yapı içinde yıkılıp yoğunlaşarak ve göreceli olarak daha yavaş büyürken, çevre alanlar alt yapı ve plan olmadan hızla gelişmiştir.

KONUT ALANLARI

Yerleşim planları ve politikaları ile yatırım kararları; şehirlerin gelişme yönünü ve hızını nüfusun dağılımını önemli ölçüde etkilemektedir.

Bu gelişme en iyi örnek Batı yakasında Bakırköy'dür. Bakırköy'de göçlerle gelen nüfusun yerleşebileceği kırsal alanların çokluğu, ulaşım ağının ve kanunla birlikte gelişen sanayi ve iş alanlarının yoğunluğu büyümeyi

ÇİZELGE:3

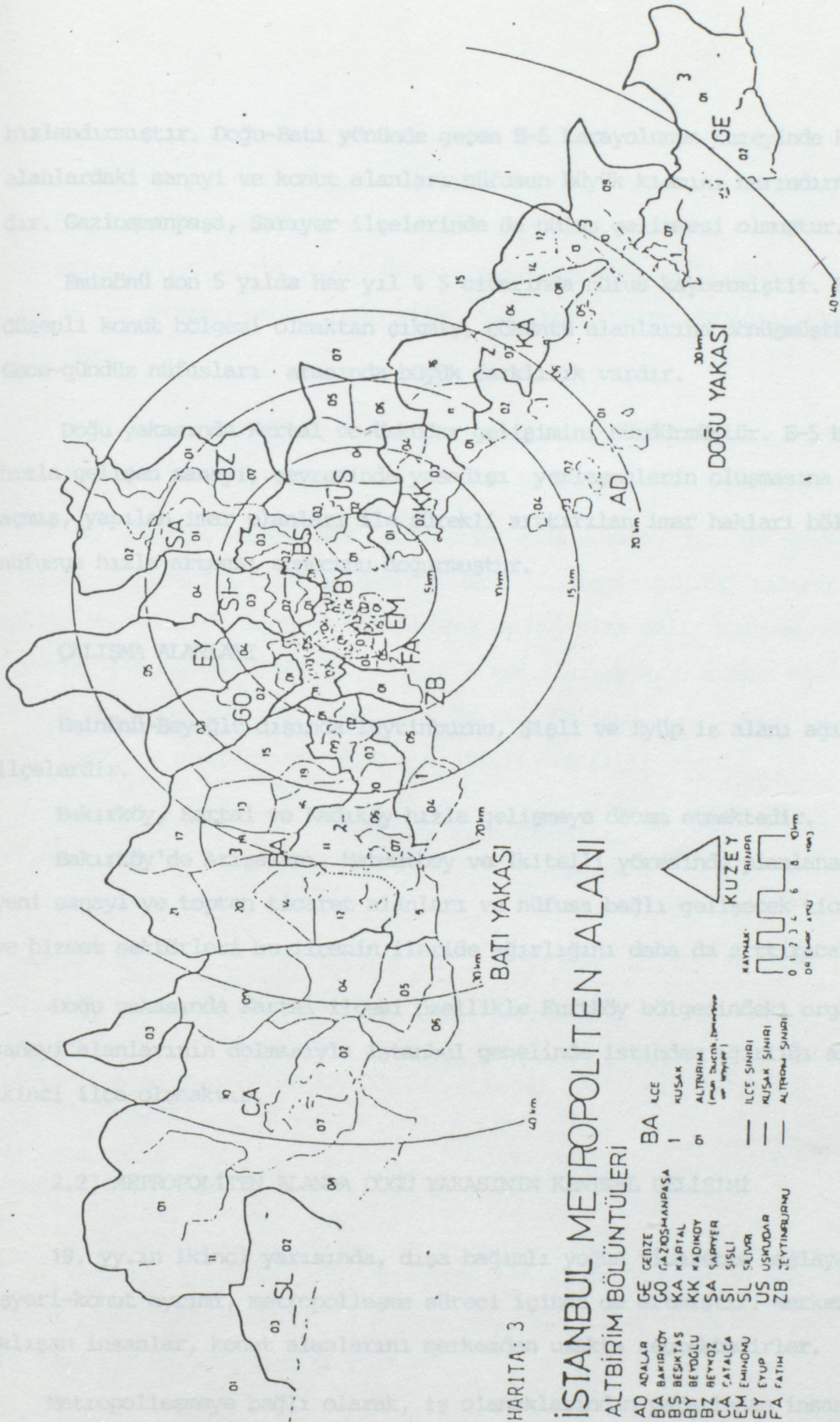
İSTANBUL METROPOLİTANINDA YILLARA GÖRE YEREL YÖNETİM BİRİMLERİNİN ARTIŞI

1923-39	1940-50	1950-60	1960-80	1980-83(a)	1983 sonrası
1 Merkez Belediye	1 Merkez Belediye	1 Merkez Belediye	1 Merkez Belediye	1 Merkez Belediye	1 Anakent Belediye
6 Çevre Belediyesi	8 Çevre Belediyesi	12 Çevre Belediyesi	32 Çevre Belediyesi	(Belediye Subeleri; Küçükçekmece Güngören Kocasinan Bayrampaşa Kartal Maltepe Beşiktaş Eminönü Eyüp Fatih Gaziosmanpaşa Kadıköy Kartal Sarıyer Şişli Üsküdar Zeytinburnu.	15 İlçe Belediyesi
Çatalca Yalova Tuzla Silivri Pendik Şile	Kartal Maltepe	K.Çekmece D.Çekmece Darıca (il dışı) Gehze (il dışı)	Avcılar Esenler Kocasinan Sefaköy Hacımköy Alibeyköy Bayrampaşa Yeni Bosna Küçükköy Nispetiye Soğanlık Yakacık Celaliye Değirmentepe Selimpaşa Kağıthane Çınarcık Kemerburgaz Küçükçekmece Ümraniye	Adalar Dakiköy Beykoz Beyoğlu Beşiktaş Eminönü Eyüp Fatih Gaziosmanpaşa Kadıköy Kartal Sarıyer Şişli Üsküdar Zeytinburnu.	

Kaynak: İrfan BAYHAN, (1978), "Büyük İstanbul'un Kentsel ve Kırsal Yeşil Alanlar Üzerindeki Kentleşme Baskısı ve Sonuçları", "Kentlinin Sağlığı ve İhtiyaçları Açısından Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları", Ulusal Sempozyumuna Sunulan Bildiri, 22-24 Kasım, İstanbul.

(a) 11 Aralık 1980 de Resmi Gazete (17 187 Nolu) yayınlanan Millî Güvenlik Konseyinin 34 numaralı karar uyarınca Sıkıyönetim Komutanlarıınca oluşturulan Belediye Şubeleri.

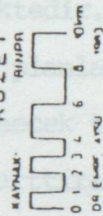

İSTANBUL METROPOLİTEN ALANI
ALTIRIM BÖLÜNTÜLERİ

ALTBİRİM BÖLÜNTÜLERİ

AD	ADALAR	GE	GENZE	BA	RCE
BA	BAKIRÖY	GO	GAZOSMANPASA	1	KUSAK
BS	BESIKTAS	KA	KAPAL	0	ALTIRIM
BY	BEYOGLU	KK	KADIMÖY		(mean Durum: Durumlu san: Sanjiri)
BZ	BEYOZ	KS	SAMPER		
CA	CATALCA	SI	SISLI		
EM	EMINÖNU	SL	SILVER	—	ILCE SINIRI
EY	EYUP	US	USKUDAR	—	KUSAK SINIRI
FA	FATIM	ZB	ZETINBERJANU	—	ALTIRIM SINIRI

HARITA: 3

hızlandırmıştır. Doğu-Batı yönünde geçen E-5 karayolunun kuzeyinde kalan alanlardaki sanayi ve konut alanları nüfusun büyük kısmını barındırmaktadır. Gaziosmanpaşa, Sarıyer ilçelerinde de nüfus gelişmesi olmuştur.

Eminönü son 5 yılda her yıl % 5 civarında nüfus kaybetmiştir. Beyoğlu düzenli konut bölgesi olmaktan çıkmış, çöküntü alanlarına dönüşmüştür. Gece-gündüz nüfusları arasında büyük farklılık vardır.

Doğu yakasında Kartal ve Üsküdar gelişimini sürdürmüştür. E-5 boyunca hızla gelişen sanayi, çevresinde yasadışı yerleşmelerin oluşmasına yol açmış, yapılan imar planları ile sürekli arttırılan imar hakları bölgede nüfusun hızla artması sonucunu doğurmuştur.

ÇALIŞMA ALANLARI

Eminönü-Beyoğlu dışında Zeytinburnu, Şişli ve Eyüp iş alanı ağırlıklı ilçelerdir.

Bakırköy, Kartal ve Kadıköy hızla gelişmeye devam etmektedir.

Bakırköy'de Atışalanı, Mahmutbey ve İkitelli yöresinde planlanan yeni sanayi ve toptan ticaret alanları ve nüfusa bağlı gelişecek ticaret ve hizmet sektörleri bu ilçenin ileride ağırlığını daha da arttıracaktır.

Doğu yakasında Kartal ilçesi özellikle Kurtköy bölgesindeki organize sanayi alanlarının dolmasıyla İstanbul genelinde istihdam ağırlığı artan ikinci ilçe olacaktır.

2.2. METROPOLİTEN ALANDA DOĞU YAKASININ KENTSEL GELİŞİMİ

19. yy.ın ikinci yarısında, dışa bağımlı yoğun ticaretle başlayan işyeri-konut ayrımı, metropolleşme süreci içinde de artmıştır. Merkezde çalışan insanlar, konut alanlarını merkezden uzakta seçmektedirler.

Metropolleşmeye bağlı olarak, iş olanaklarından yararlanan insanlar, gelir düzeylerine göre sınıflar oluşturmuşlardır. Komplex iş örgütlerinin

artması, büyük girişimlerin doğması ve orta gelir düzeyine sahip ile beraber üst ve alt gelir gruplarını daha belirgin hale getirmiştir. Giderek bu farklılık konut alanlarına, mahallelere, ihtiyaçların karşılandığı çarşı-pazar kavramlarına yansır duruma gelmiş ve buna bağlı olarak üst-orta-alt gelir grubuna sahip insanların oluşturduğu konut alanları belirginleşmiştir.

Şehrin içinde oluşan konut alanları ve nüfus yığılmaları, orta ve üst-orta gelir grubunu yeni alt kentler oluşturmaya zorlamıştır.

Bu gelişim, ulaşım ağı, teknolojik gelişmelerle daha da kuvvetlenmiştir. Önceleri şehrin merkezinde (Eminönü, Beyazıt gibi) çalışıp gece evine dönen kimselerin oturduğu orta ve üst-orta gelir grubuna sahip alt kentler - Suadiye, Erenköy ... gibi - sonraları şehrin dışına kaçan sanayinin etrafındaki konut alanları - Kartal, Maltepe .... gibi - ile sanayi alt kentleri oluşmuştur. (M.Kıray, 1984/1 Mimarlık)

Yerleşmelerin Nüfusları

	1985 ^{**}	1987 ^{***}	Artış %
İstanbul ili	5.843.000	6.271.000	7.3
İstanbul Metropoli- ten Alan	5.605.000	5.904.000	5.3
Avrupa Yakası Met- ropoliten Alan	3.828.000	3.982.000	4.0
Anadolu yakası Metropoliten Alan	1.777.000	1.958.000	10.2

Tablodan izlendiği gibi, metropoliten alanın Anadolu yakası, son üç yılda şehir ortalamasının ve Avrupa yakasının nüfus artış hızının iki katını aşan bir hıza sahip olmuştur.

** D.İ.E. 1985 Nüfus Sayımı

*** 6.9.1987 Halkoylaması Seçmen Kütüklerinden hesaplanmıştır.

Metropolitan Alanda, Anadolu yakasının, şehir ortalamasının üzerinde nüfus artış hızına sahip olmasının nedeni ise, Anadolu'dan kente yönelen iş gücü göçünün, bu yakada şehir geneline göre daha kolay konut edinme olanağı bulabilmesidir.

	1985 ^{**}	1987 ^{***}	1988 ^{****}	88/85 Artış %
Beykoz	136.000	146.000	146.000	7.4
Kadıköy	578.000	646.000	691.000	19.6
Kartal	573.000	636.000	670.000	17.0
Üsküdar	490.000	530.000	551.200	12.5

İstanbul Metropolitan Alanı içinde batı yakası, tüm kentsel fonksiyonları içeren, istihdam yükünü taşıyan ve istihdam olanakları, fonksiyonları itibarıyla doygunluğa erişmiş bir konumdadır. Buna karşın İstanbul Metropolitan Alanının doğu yakası sürekli gelişmekte ve büyümektedir.

2.2.1. KADIKÖY YERLEŞMESİ

2.2.1.1. Gelir Grupları Açısından Genel Bakış

İstanbul, Metropolitan Alanı'nda, doğu yakasının en eski yerleşmelerinden Kadıköy İlçesi, Metropolitan ulaşım ağında, Avrupa'yı Asya'ya bağlayan E-5 karayolu ve demiryolu gibi önemli yol ağlarını içermektedir.

İlçenin gelişmesinde, Marmara Denizinde uzun bir kıyıya sahip olması, ayrıca Doğu yönünde, kuzeyden güneye uzanan Bağdat Caddesi, demiryolu Ziverbey-Kayışdağı Caddesi ve E-5 karayolu gibi önemli ulaşım kanalları etken olmuştur.

^{**} D.İ.E. 1985 Nüfus Sayımı

^{***} 6.9.1987 Hesaplamaları

^{****} 29.11.1987 Hesaplamaları

İstanbul Metropoliten Alanın gelişmesinde Kadıköy, erişilebilirlik-ulaşılabilirlik olanaklarının ve diğer özelliklerinin getirdiği çekimle 1960'lı yılların sonlarına doğru nüfus artışında izlenen sıçramalarla metropoliten nüfusu içindeki payını arttırmaya başlamıştır.

Kadıköy 2.derece merkezi, bu gelişmelere koşut olarak kendi içinde genişleyip yoğunlaşırken; Bağdat Caddesi ve daha sonraları Ziverbey-Kayışdağı Caddesi üzerinde güçlü uzantılar vermeye başlamıştır.

Kadıköy, Kızıltoprak ve Erenköy alt birimleri, Kadıköy merkezinden Kartal doğrultusundan denizden kuzeye doğru sıra ile yer almaktadır.

Küçükbakkalköy altbirimi ise E-5 karayolunun ve Erenköy altbiriminin kuzeyinde kalmakta ve Kadıköy'de erişilebilirlik-ulaşılabilirlik ve diğer özellikler açısından en düşük düzeyi göstermektedir.

Kadıköy ilçesinde, genelde üst ve orta gelir gruplarının yer aldığı görülmektedir (E.Aysu, 1990) Kıyıya yakın mahallelerde yüksek gelir grubuna girenler çoğunluktadır. Özellikle Caddebostan, Suadiye ve Fenerbahçe'nin güney kesimleri prestij mahalleridir. Yan ilçelerden Üsküdar ve Kartal sınırlarına doğru orta gelir grubu hakimdir. İç taraflara doğru gittikçe düşen gelir grubu dağılımında, Bağdat Caddesi, Tren yolu, Kayışdağı Caddesi ve E-5 karayolu belirleyici ana akslardır. (T.Mühendislik, 1987).

İstanbul Metropoliten Alan geneline göre değerlendirildiğinde konut alanı olarak ağırlığını ortaya koymaktadır. Ancak çalışma alanı olarak da giderek artan bir ağırlığa sahiptir. Çalışma alanları olarak, E-5 karayolu üzerinde yer alan sanayiler ile Kadıköy 2.derece merkezi ve uzantılarını içermektedir. Hizmetler sektöründe çalışan işgücü ve işyeri potansiyelleri mevcuttur.

2.2.1.2. Merkez ilişkileri

Kadıköy Merkez, İstanbul Merkezi İş Alanının şubesi durumunda 2.derece merkez olarak düşünülebilir. Bu nedenle Kadıköy yerleşmeleri ulaşılabilirlik

bilirlik-erişilebilirlik açısından ihtiyaçlarını karşılamak için 1.derece kendi iç merkezlerini, kurulan açık ve sabit pazarları; 2. derecede Kadıköy merkezini, 3.derece de (M.İ.A.)'yı kullanmaktadırlar.

Avrupa yakası ile ilişkiler gerek karayolu, gerekse deniz yolu ile kurulmaktadır.

2.2.2. E-5 İLE SAHİL YERLEŞMELERİ

2.2.2.1. Gelir Grupları Açısından Genel Bakış

Yerleşmelerin kuzeye doğru büyümesinde bazı doğal ve yapay eşiklerin bulunması (orman, askeri alanlar, topoğrafya vb. gibi) Güney-Kuzey doğrultusundaki yerleşme alanını daraltmış, buna karşın Batı-Doğu doğrultusunda ise daha uzun olmasına neden olmuştur. Ayrıca kuzey doğrultusunda erişilebilirliği-ulaşılabilirliği sağlayacak kanalların yer almaması da bu sorunu etkilemiştir (E.Aysu, 1990). E-5 karayolu ile Marmara Denizi arasında kalan alan topoğrafik ve klimatolojik koşullar bakımından, gelişmeye en uygun alanlarını kapsamaktadır. E-5 karayolunun dışında bu kuşağı Ankara demiryolu, Eski Bağdat Caddesi de boydan boya katetmektedir.

İstanbul Metropoliten Alanın merkezinden (batı-doğu doğrultusunda) uzaklaştıkça, sırasıyla Üsküdar, Küçükyalı, Maltepe, Kartal, Pendik, Tuzla altbirimlerinin yer aldığını görürüz.

E-5 - Sahil yerleşmelerinde genelde, orta gelir gruplarının yer aldığı görülür. Pendik'te orta-üst gelir grupları, Kartal'da ise orta-alt gelir grupları göze çarpmaktadır. İstanbul Metropoliten Alan geneline göre değerlendirildiğinde sanayi alanı olarak ağırlığını ortaya koymaktadır. Ancak aynı zamanda teknik altyapı ve toplumsal donatımları kısmen yeterli konut alanları ve hizmetler sektörlerinde bir yığılmadan söz edilebilir.

Çalışma alanları, E-5 karayolu üzerinde yer alan sanayiler ile Kadıköy-Üsküdar 2.derece merkezi, Kartal 3.derece merkezi ve uzantılarını içermektedir.

2.2.2.2. Merkez İlişkileri

Her altbirim kendine yeterli bir alt merkeze sahiptir. Kartal'da İstanbul Metropoliten alanının 3.derece merkezi bulunmaktadır. E-5 karayolu, demiryolu ve diğer önemli ulaşım kanalları, her doğrultuda, yerleşimlerin ulaşılabilirliğini-erişilebilirliğini sağlamaktadırlar.

Yerleşmeler 1.derecede kendi iç merkezlerini, kurulan açık ve sabit pazarlarını, 2.derecede Kartal merkezini, 3.derecede Kadıköy merkezini -kısmen Üsküdar'ı - 4.derecede M.İ.A.'yı kullanmaktadırlar.

2.2.3. E-5 İLE KUZEY KESİMİ YERLEŞMELERİ

2.2.3.1. Gelir Grupları Açısından Genel Bakış

E-5 karayolunun kuzeyinde yer alan ve kuzeye doğru giderek yerleşilebilirliğini kaybeden Ümraniye, Soğanlık, Yakacık, Dolayoba, altbirimlerini kapsamaktadır. Bu yerleşmeler, E-5 ile Sahil yerleşmeleriyle bütün oluşturmaktadır. Yakacık ve Soğanlık yakın zamanlara kadar Metropoliten rekreasyon amaçlı kullanışlarına hizmet eden alanlar olmaktan çıkmakta ve düzensiz bir yapılaşmayla bu özelliğini yitirmektedir. Bu yerleşmelerde hisseli tapu (hisseli iyelik bölüntüleri) ve kaçak yapılaşmalarla sağlıklı bir şekilde oluşmaktadır. Soğanlık, Yakacık, Dolayoba altbirimlerinin kuzeyinde kalan ve genel olarak topoğrafik açıdan ya vadi ya da küçük tepelerin arkasında erişilebilirlik-ulaşılabilirlik düzeyleri düşük köy yerleşme alanlarını kapsamaktadır. Bunlar; Aydınli, Başibüyük, Güzelyalı, Kurtköy, Samandra, Şeyhli, Yayalar'dır. Bu altbirimlere, E-5 karayolundan kuzeye doğru uzanan yollarla (kanallarla) ulaşılmakta ve bu yerleşmeler batıdan doğuya doğru, konumlarına bağlı olarak diğer alt birimleri ile ilişki kurmaktadır. 1980 yılına kadar köy statüsünde kalmış ve denetimsizlik sonucu genellikle hisseli tapu ile düzensiz gelişme göstermiştir.

E-5 - Kuzey kesimi yerleşmelerinde genelde orta-alt gelir gruplarının yer aldığı görülür.

Ümraniye, Soğanlık, Yakacık, Dolayoba alt birimleri genelde orta-alt gelir grubu; Aydınlı, Başibüyük, Güzelyalı, Kurtköy, Samandıra, Şeyhli Yayalar'da alt gelir gruplarının yer aldığı görülür. İstanbul Metropoliten alan geneline göre değerlendirildiğinde, sanayi alanı etrafında, hisseli tapu ile düzensiz, teknik altyapı ve toplumsal donatılar açısından yetersiz konut alanları içeren bir özellik göstermektedir.

Çalışma alanları, E-5 karayolu üzerinde yer alan sanayiler ile, Kadıköy, Kartal merkezlerinde ve alt alanda tarım ve sanayi sektörlerindeki işyerlerinin uzantılarını içermektedir.

2.2.3.2. Merkez ilişkileri

Ümraniye, Soğanlık, Yakacık, Dolayoba, yerleşmeleri; Üsküdar, Küçükyalı, Maltepe, Kartal, Pendik, Tuzla yerleşmeleri ile bir bütün oluşturmaktadır.

İhtiyaçlarını karşılamak için 1.derecede kendi iç merkezlerini, kurulan açık ve sabit pazarları, 2.derecede Kartal-Üsküdar merkezini, 3.derecede Kadıköy merkezini ve kısmen de M.İ.A.'yı kullanmaktadırlar.

E-5 karayolunun, her doğrultuda erişilebilirliği-ulaşılabilirliği sağlanması en büyük etkidir.

KAYNAKÇA

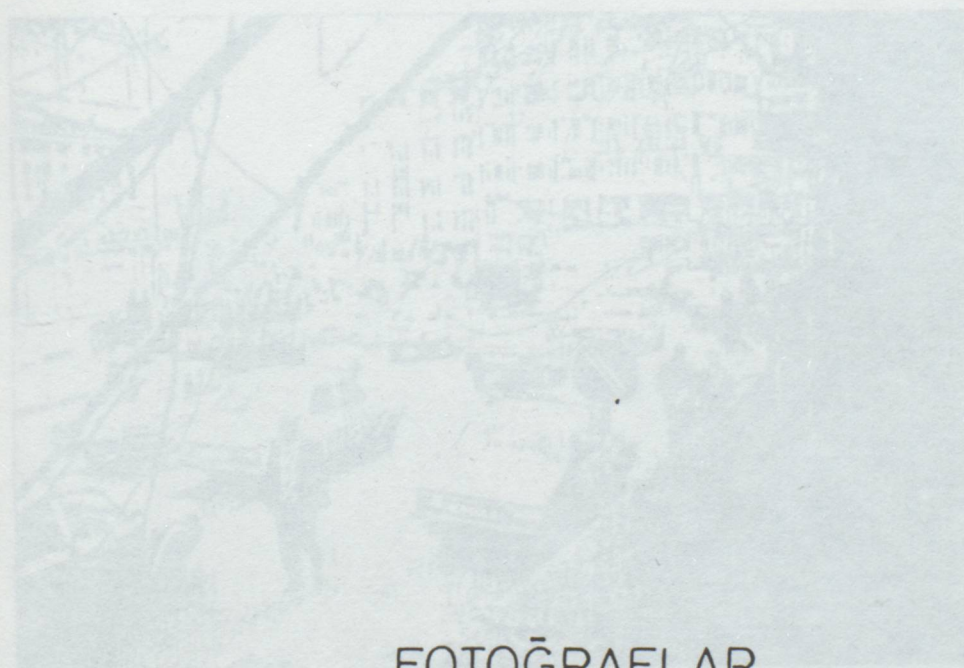
- 1- AYHAN, Sencer, Alışveriş Merkezleri Çok Amaçlı Ticaret, Çarşı Yapılarının Gelişimi ve Tasarım İlkeleri, 1987, Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, İzmir.
- 2- AYSU, Emre İstanbul Anakent Alanında Kent içi Devingenlik Örneği, 1990 Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.
- 3- B.İ.N.P.B. T.C., İstanbul Metropolitan Alan Nazım Planı 1/50.000 1980 Raporu, İstanbul.
- 4- CENGİZ, Hüseyin Ekonomik İşlevlerin Büyük Şehirselsel Merkezlerde Desantralizasyon Olanakları, 1984, Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Doktora Tezi, İstanbul.
- 5- GÖRGÜLÜ, Zekai İstanbul Metropolitan Alanında Gecekondu Önleme Bölgelerinin Mekansal Konumları ve Fizik Mekan Çözümlemeleri, 1982, Yıldız Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Doktora Tezi, İstanbul.
- 6- KILINÇASLAN, İsmet İstanbul-Kentleşme Sürecinde Ekonomik ve Mekansal Yapı İlişkileri, 1981, İstanbul.
- 7- KIRAY, Mübeccel İstanbul Metropolitan Alanı, 1984, Mimarlık Dergisi, Ocak.
- 8- Temel Mühendislik İstanbul Büyükşehir Ulaşım Nazım Planı, 1987, 1. Rapor, İstanbul.

(KADIKÖY-salı pazarı)

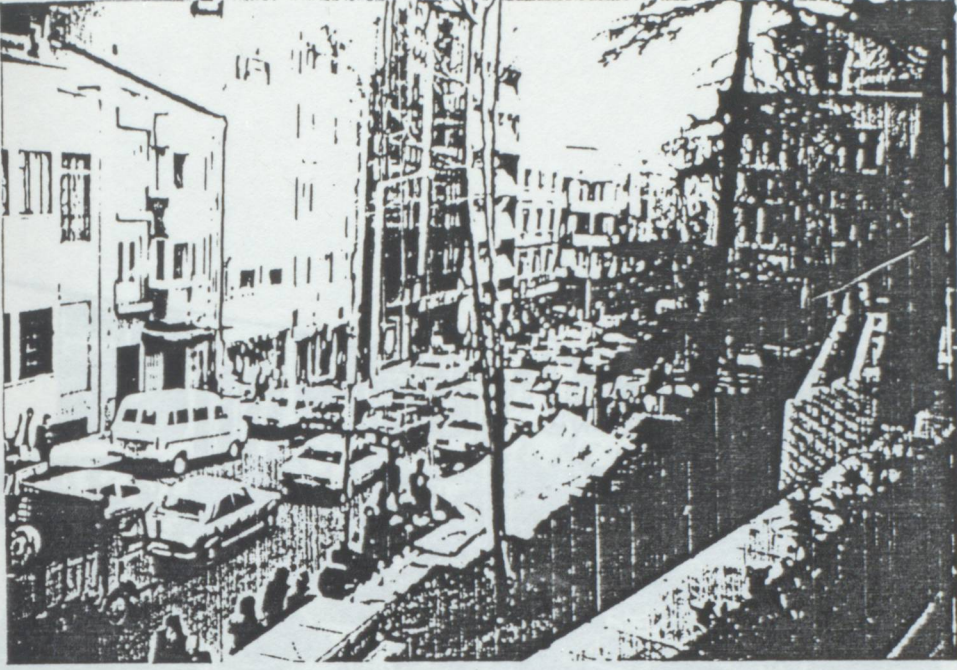
KADIKÖY CADDESİ (KADIKÖY-PAZARI)

KADIKÖY CAD

FOTOĞRAFLAR
(KADIKÖY-salı pazarı)

KUŞDİLİ CAD.(Salı günü saat:14⁰⁹)

KUŞDİLİ CAD.

PAZAR GİRİŞİ (Ana ulaşım aksı üzerinde-trafik sıkışıklığı saat:14¹⁰)

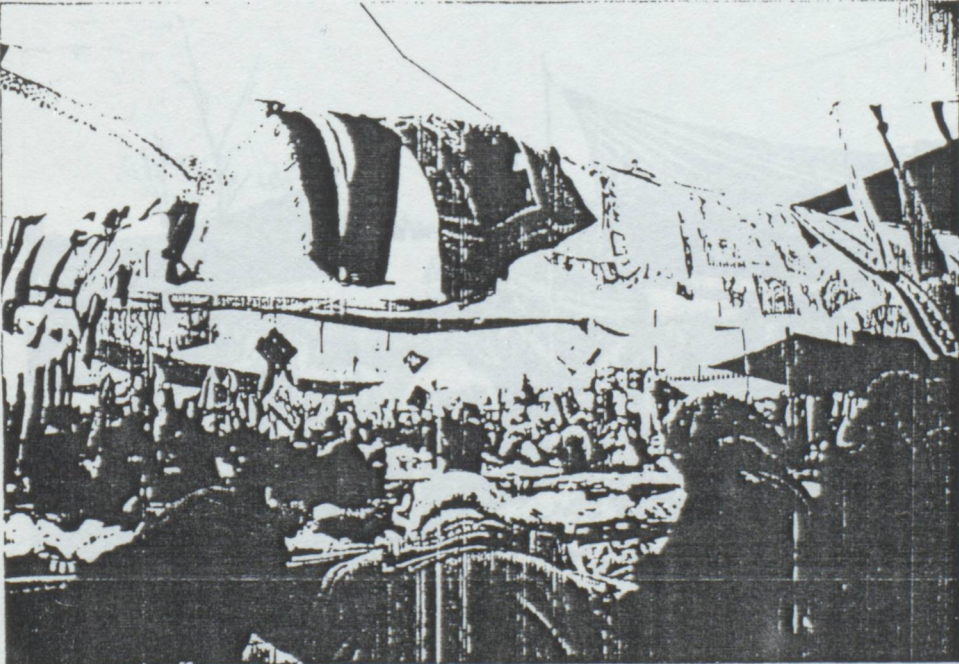

PAZAR YERİ (Salı Cuma günleri dışında açık otopark sahası olarak kullanılmak tadır.)

KURBAĞALI DERE ÇEVRESİ.

PAZAR YERİ. (Giyim ve gündelik eşya satan bölüm)

PAZAR YERİ (Sebze satan bölüm)

PAZAR YERİ (Meyva satan bölüm)

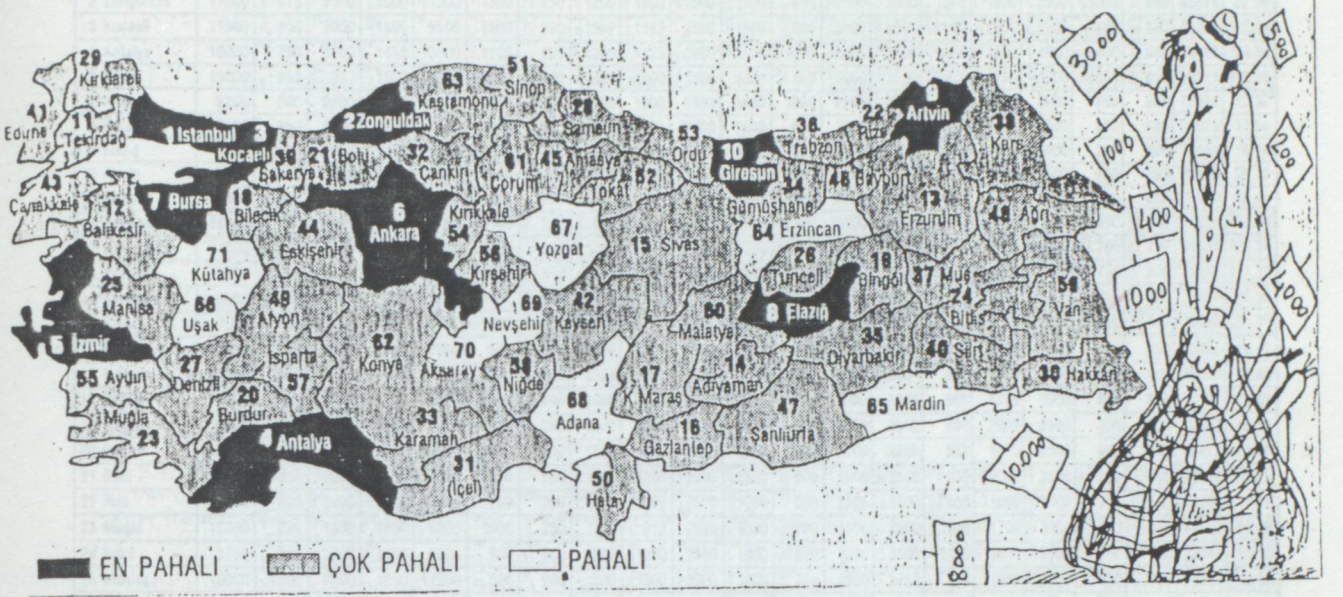

PAZAR YERİ. (Sebze satan bölüm)

PAZAR YERİ. (Temizlik eşyaları satan bölüm)

1990'ın ilk üç ayında iller arası pahalılık şampiyonası

Istanbul yine birinci

Geçen üç ay içinde fiyatlar yaklaşık yüzde 15 arttı. Gıda mallarında en yüksek zam Bilecik'te gerçekleşti. Üç ayda yüzde 29 zamla Bilecik pahalılık sıralamasında 60'lıktan 18'liğe yükseldi. Elazığ, Artvin, Sivas, Maraş, Antalya sıralamada yukarılara tırmandılar.

Ekonomi Servisi/Yurt Haberleri Servisi — Türkiye'de en pahalı tencere yine İstanbul'da kayıyor. İstanbul'da yaşayan 4 kişilik bir aile, bir file gıda maddesini alıp pişirebilmek için 92 bin 923 lira harcıyor. Harcamanın 100 bin liraya dayandığı İstanbul'u, Zonguldak izlerken, en az harcama 60 bin 757 lira ile Kütahya içinde gerçekleşiyor.

Cumhuriyet muhabirleri 1990'ın ilk üç ayı için 71 ilde fiyat taraması yaparak Türkiye'nin mutfak haritasını çıkardılar. Beslenme uzmanı Prof. Ayşe Baysal'ın "orta düzeyde, 2 çocuklu, ağır işte çalışmayan" bir aile için hazırladığı haftalık alışveriş filesine giren gıda malları listesine göre İstanbul, 1989'un son üç ayında olduğu gibi 1990'ın ilk üç ayında da yine en pahalı il oldu. Sıralamada ilk 10'a giren kentlerin daha çok sanayi ve turizm kentleri olduğu dikkat çekiyor. İstanbul'u

85 bin 575 lirayla Zonguldak izlerken, 81 bin 387 lirayla Kocaeli, üçüncü sırada yer alıyor. Başkent Ankara'nın geçen üç ay önce sıralamadaki yerini koruduğu gözleniyor. Başkentte bir filenin maliyeti 77 bin 358 liraya varıyor.

3 ayda bir gıda mallarında yapılan belirleme, geçen 3 ay içinde fiyatların yaklaşık yüzde 15 arttığını ortaya koydu. Gıda mallarında ortalama en yüksek zam Bilecik'te gerçekleşti. Bilecik'te gıda harcaması 3 ayda yüzde 29 artarak 56 bin 14 liradan, 72 bin 757 liraya çıktı. Ve Bilecik sıralamada 60'ncilikten 18'inciliğe yükseldi. İstanbul'da gıda malları fiyatı yaklaşık yüzde 19 zamlandı, geçen 3 ayın sonuncusu Hatay'da ise bir file yüzde 28 zamlı doldu. Ve böylece Hatay da sonunculuktan 50'nciliğe yükseldi.

Geçen 3 aylık sıralamada bir file en pahalı 77 bin 889 liraya dolarken, son yapılan belirleme bir

Bu yılın ilk üç ayı için yapılan sıralamada, en pahalı filenin 100 bin liraya dolduğu görüldü. En ucuz file ise 60 bin 757 liraya pathıyor. Kuru soğan, pahalılaşıma yarışında birinciliği korudu; üç ayda yüzde 162 oranında arttı. İkinciliği ise patates aldı.

fileyi doldurma maliyetinin 100 bin liraya dayandığını ortaya koydu. En ucuz file ise 52 bin 58 liraya dolarken, 60 bin 757 liraya yükseldi.

Geçen 3 ay içinde birçok gıda maddesinin önemli oranlarda arttığı gözleniyor. Örneğin 1989 yılına hızlı giren ve hızını kesemeyen soğan geçen dönem de en pahalı olanlar listesinin başında yer aldı. Kuru soğan fiyatı geçen ocak ayında 700-1300 lira arasında değişirken, son belirlemeler soğanın 1500 liradan ucuza bulunmadığını gösteriyor. Hatta bazı illerde 1 kilo soğan fiyatı 3 bin liraya varıyor. Üç ay içinde pahalılık sıralamasında birçok yer değiştiren oldu. Bazı iller yukarılara doğru tırmanırken, bazıları aşağıya düşüş gözlemlendi. Geçen 3 ayın 21'incisi Elazığ bu dönemde 8. sırada yerini alırken, Artvin 39'unculuktan 9'unculuğa, Sivas 54'unculuktan 15'inciliğe, K. Maraş da

47'ncilikten 17'nciliğe yükseldi. Turizm merkezi Antalya da 16 basamak atlayarak 20'ncilikten 4'üncülüğe çıktı. Geçen 3 ayın 4'üncüsü Gümüşhane 34'üncü sıraya düşerken 5. Hakkâri de 30. sıraya yuvarlandı. Bu dönemin sonuncusu Kütahya ise ocak ayındaki sıralamada 61. basamakta bulunuyordu.

Prof. Ayşe Baysal'ın 4 kişilik bir ailenin mutfak alışverişi için hazırladığı file şu mallardan oluşuyor:

"1.5 kilo kuşbaşı dana eti, 20 adet yumurta, 1 kilo 250 gram yeşil mercimek, 7 litre süt, yarım kilo beyaz peynir, 3 kilo ispanak, 6 adet limon, 3 kilo patates, 1 kilo soğan, 4 kilo portakal, 5.6 kilo ekmek, 2 paket makarna, 1 kilo baldo pirinç, yarım kilo ayçiçek yağı, 250 gram margarin, 1 kilo toz şeker, yarım kilo salça, yarım paket tuz, bir küçük paket çay ve yüzde 10 pişirme payı."

71 İLDE BİR FILE KAÇA DOLUYOR?

İl adı	Kuşbaşı dana eti	Yumurta	Yeşil mercimek	Süt	Beyaz Peynir	İspanak	Limon	Patates	Ekmek	Kuru soğan	Portakal	Piyale makarna	Salat yağı	Sarımsak yağı	Tuz	Tatlı	İçerik	Rıza	İl başına düşen	Araba	
1 İstanbul	12000	250	2800	1500	13500	1500	250	1800	1250	3000	2500	800	3000	3500	800	1800	3100	600	900	92923	19.30
2 Zonguldak	11000	275	2500	1600	14000	1500	250	1250	1200	2500	1500	900	2500	3000	800	1900	3500	1000	850	85575	22.29
3 Kocaeli	11500	250	2000	1500	9500	1500	250	1000	1143	2500	1500	900	3000	3500	850	2000	3200	800	800	31387	18.44
4 Antalya	10000	250	3000	1150	13000	1200	200	1200	1125	2200	1500	1000	3500	3500	800	1900	4000	1600	800	99760	23.54
5 İzmir	13000	250	2950	1300	10000	1000	250	1500	1000	2500	1200	650	3000	3300	800	1750	3500	1650	850	78241	18.19
6 Ankara	9700	200	2200	1150	9000	1500	250	2000	1000	2500	1600	1000	2750	3500	800	2000	3500	750	650	77358	12.32
7 Bursa	12000	250	2000	1200	8000	1000	300	1000	1176	3000	1500	850	3000	2500	850	1800	3200	650	850	77273	17.54
8 Elazığ	8500	225	2000	1100	12500	2000	300	1500	950	2500	1800	800	3000	3750	1000	1800	3000	750	800	76582	18.92
9 Artvin	7500	250	2250	1500	9000	1500	250	1000	1135	3000	1500	1000	3500	2500	875	2000	3500	750	750	76638	26.13
10 Giresun	9000	300	2000	1000	8500	900	200	1500	945	2500	2000	1000	3500	3500	850	1850	3000	800	800	75080	19.41
11 Tekirdağ	10000	250	3000	1000	12000	1000	250	1500	1000	2000	1200	900	3000	3500	850	2000	3300	800	850	74961	11.38
12 Balıkesir	11500	200	2100	1250	7000	1000	900	1250	910	3000	1250	800	3000	3500	800	1900	3200	700	750	73833	20.20
13 Erzurum	9000	250	2500	1100	12000	1000	250	1000	1052	2500	1500	900	3000	3500	800	1800	3500	750	650	73800	11.23
14 Adıyaman	9000	250	2200	1400	8500	1000	220	1300	980	2500	1400	800	3200	3500	800	1800	2800	750	800	73659	28.58
15 Sivas	7000	250	2000	1500	7000	1000	900	1000	1100	2500	1250	800	2600	3250	800	1750	2750	650	650	73464	28.07
16 Gaziantep	11000	250	2000	1500	7000	500	200	1400	800	2500	1200	1000	3000	3000	900	1900	3200	800	650	73431	21.42
17 K. Maraş	10000	250	2000	1500	10000	800	200	1200	1000	2400	1000	800	3000	3000	900	1700	3000	750	800	73370	24.60
18 Bilecik	11000	230	2500	1000	7500	1000	200	1000	1050	2200	1500	1100	3000	2750	950	1725	3000	800	650	72757	29.89
19 Bingöl	9000	220	2400	1600	9000	1100	240	1000	1000	2200	1000	800	3000	3500	900	2000	3100	800	800	72628	12.81
20 Burdur	12000	175	2000	1000	7500	1000	200	1500	870	2500	1500	800	2700	3250	950	1750	2800	600	650	72473	23.30
21 Bolu	10000	210	2300	1000	10000	1000	250	1000	1200	2500	1500	900	2000	3500	850	2000	3200	700	700	72278	18.23
22 Rize	8500	225	2500	1600	10000	750	300	1000	1095	2500	1250	800	2500	3000	850	1900	3000	700	650	72238	11.98
23 Muğla	12000	220	1800	1200	6000	1000	250	1500	813	2300	1300	780	2500	2600	800	1700	3000	480	850	72183	23.08
24 Bitlis	8750	250	2200	1450	9000	900	260	1300	1100	2500	1000	800	2800	3500	1000	1800	2900	700	800	72144	25.78
25 Manisa	10000	230	2000	1250	11500	500	200	1500	1000	3000	1000	900	2500	2750	850	1850	2750	650	700	71781	18.68
26 Tunceli	9000	230	2000	1300	9000	800	240	1200	1100	2500	1200	900	3000	3500	900	2000	3000	800	750	71594	8.81
27 Denizli	9000	200	2000	1150	9000	1500	125	1000	930	2500	1500	850	3000	3250	850	1800	3000	750	900	71358	22.32
28 Samsun	10000	200	2000	750	10000	1500	200	1250	1110	2500	1500	800	2500	3500	800	1750	2700	600	650	71298	18.89
29 Kırklareli	10000	250	2100	1200	9000	750	200	1250	1025	1500	1250	900	2500	3500	800	1850	3500	700	750	71187	14.48
30 Hakkâri	6000	250	2700	1500	9000	1000	300	1000	1150	2500	1500	800	2500	3500	1000	2000	3500	750	800	70774	2.62
31 İçel	10000	220	2250	1150	9000	1000	200	1000	1100	2500	1800	1000	3000	3500	1000	1850	3500	800	700	70755	3.60
32 Çankırı	9000	250	2500	1000	10000	1000	250	1750	1000	2500	1500	1000	3200	3750	950	1750	3200	800	750	70716	16.50
33 Karaman	8500	250	2500	1200	6000	1000	100	1250	1050	2500	1500	800	3000	3500	800	1750	3000	1000	1400	70516	16.04
34 Gümüşhane	7000	300	2000	1500	8000	1000	300	600	1190	2500	1500	1000	2500	2500	850	1900	3000	750	650	70237	0.89
35 Diyarbakır	9000	230	2300	1300	9500	900	260	1100	1000	2400	900	800	2900	3500	1000	1900	3000	800	800	69878	17.72
36 Trabzon	10000	200	2500	1000	8000	1000	200	1000	1000	2500	1500	800	2250	3500	850	1850	3000	750	700	69809	12.40
37 Muş	9000	220	2000	1300	9000	700	240	1300	960	2500	1100	800	3000	3500	800	1800	3000	700	800	69659	5.94
38 Kars	9000	225	2000	1000	8000	1200	300	1000	1052	2200	1400	900	3000	3500	900	2000	3000	650	650	69345	16.67
39 Sakarya	9500	200	2500	900	8000	1000	200	1000	1080	2000	1500	800	3500	2900	850	1850	3500	700	600	69339	4.36
40 Siirt	7000	250	2000	1300	9000	1000	250	1000	900	2500	1500	900	3000	3750	900	2000	3000	700	800	68959	2.07
41 Edirne	10000	250	2000	1000	8000	1200	250	1250	890	2000	1200	800	2400	3000	800	2400	3000	750	600	68897	22.88
42 Kayseri	9000	275	2650	1100	7800	700	200	650	700	2400	1900	1100	4200	3900	800	1700	3400	675	750	68800	22.29
43 Ç. Kalesi	8000	200	2000	1500	12000	500	200	1000	1110	1500	1200	900	2500	3200	1000	1850	2800	700	650	68658	6.78
44 Eskişehir	8500	175	2000	1000	10000	1000	200	1500	875	3000	1500	800	3000	2750	850	1800	2850	650	650	68516	24.22
45 Amasya	8000	350	2200	1000	9000	800	250	1250	780	2500	1500	6750	2500	3000	820	1800	3000	1000	650	68418	10.35
46 Bayburt	8000	250	2200	1000	800	1000	250	1000	1000	2500	1500	900	3000	3500	1000	2000	3000	650	650	68338	8.22
47 Ş. Urfa	10000	250	1750	1300	8000	500	200	850	1000	2250	1000	1000	2000	3500	1000	1800	4000	700	750	68296	14.62
48 Ağrı	7000	250	2000	1000	6000	1750	250	750	1000	2500	1750	875	3000	3500	1000	2000	3000	750	650	68063	6.59
49 Afyon	8000	250	2500	800	5000	1000	300	1500	1000	2500	1500	850	3750	2000	900	2400	2700	500	700	67320	14.34
50 Hatay	8000	250	2000	1200	8500	1000	260	1000	1100	2500	900	800	2500	3500	1000	1800	3000	750	800	67084	28.86
51 Şirnak	8000	250	2000	1000	8000	1000	200	1000	800	3000	1500	800	2800	3500	850	1750	3200	1600	650	66707	16.58
52 Tokat	8000	250	2500	1000	8500	500	250	1000	835	2250	1250	900	3500	3500	800	1800	2500	800	650	66469	21.95
53 Ordu	8000	200	2000	1200	9000	1000	150	1500	1000	2200	1000	700	2500	3000	850	1750	2800	600	600	66399	12.27
54 Kırıkale	8500	200	1800	1200	7000	1000	150	1500	1050	2000	1000	700	2600	3250	850	1700	2750	750	650	66336	13.76
55 Aydın	10000	200	2000	800	10000	500	200	1000	1000	2000	1000	1000	4000	3000	800	1800	2850	1600	700	66165	19.96
56 Kırşehir	8500	210	2500	900	7500	1000	300	1000	1000	2500	1250	850	3000	3300	950	1800	3000	600	650	66069	5.14
57 Isparta	8000	200	2300	1200	8000	800	100	1000	870	2000	1500	900	1800	3500	875	1800	4000	600	650	65852	7.09
58 Niğde	7000	280	2000	1200	10000	1000	200	1000	875	2000	1000	1000	3000	3000	900	1900	2800	600	600	65808	21.61
59 Van	6500	250	2000	1000	8000	1000	260	1000	980	2000	1500	800	3500	3000	750	2300	3500	900	750	65753	4.04
60 Malatya	8500	225	2000	1200	8500	700	230	1000	900	2000	1200	800	2500	3500	900	1750	3000	600	650	65577	21.56
61 Çorum	8000	200	1800	800	11000	1000	250	900	890	3000	1300	800	2850	3000	800	180					

İthal sebzeye büyük ilgi

● Sınır ticareti yoluyla İran'dan ithal edilen sebze ve meyveler, yerli meyve ve sebze satışlarını durdurdu. Van ve çevresinde, ithal sebze yerlilerine oranla daha ucuza satılıyor.

VAN'da sınır ticareti yoluyla getirilen ithal sebze yerli sebze satışlarını durdurdu.

Van'da sınır ticaretinin genişletilmesinden sonra ilk olarak İran'dan getirilen sebze ucuz olması nedeniyle büyük ilgi görüyor.

Van Valisi Adnan Darendeliler'in başkanlığını yaptığı Van-İlpa şirketi, İran'ın Urmiye kentinden getirdiği 25 ton karpuz, salatalık patlıcan ve domatesi yerli sebze fiyatlarından daha ucuza satıyor.

İTHALAT SÜRECEK

Piyasada yerli karpuz 10 bin lira, patlıcan 6 bin lira, domates 5 bin lira ve salatalık ise 4 bin liraya pazarlanırken, İran'dan ithal edilen karpuz 2 bin, domates 1000, salatalık 1500, patlıcan ise 2 bin liradan satılıyor.

İlpa yöneticileri, satışların böyle devam etmesi halinde İran'dan daha çok çeşitli mal getireceklerini söylediler.

KAYNAK : HURRIYET , 1990

8 MART 1990

Fatih

Pazarlar yasallaştı

İstanbul Haber Servisi — 1989 öncesi Fatih Belediyesi'nce kaldırılan pazarlar, alınan kararla yasallaştırıldı. Tezgâh kurma belgesi karşılığında, ruhsat belgesi getirenlere metre-kare olarak ödeyecekleri yıllık işgaliye bedelleri açıklandı. Fatih Belediye Başkanı Yusuf Günaydın, yaptığı açıklamada, "Fatih'te hafta içinde kurulan tüm pazar yerlerinde esnaf, yasal statü tanıyarak tezgâh kurma belgesi vermeye başladık" dedi. Fatih'te kurulan pazarlara ait yıllık metre-kare tezgâh ücretleri:

Pazarı (Unkapanı-Karagömrük) 1,000 TL.
Salı Pazarı (Balat-Odabaşı) 1,000-1,500 TL.
Çarşamba Pazarı (Çarşamba) 2,000 TL.
Perşembe Pazarı (Koçamustafapaşa) 1,000 TL.
Cuma Pazarı (Fındıkzade) 2,000 TL.
Cumartesi Pazarı (Samatya) 1,500 TL.

HURRIYET, 1990

Balıkçılara baskın Yabancıların bile görmeden edemediği pazarı baştan aşağıya dolaşan Belediye Başkanı Huseyin Aslan, balıkçıları da denetledi...

87 işyerine para cezası kesildi

Balık Pazarı “kirli” çıktı

Fiyat değişti İstanbul'un en zevkili alışveriş yapılan yerlerinden biri olan Balık Pazarı'nda da etiket oyunları aldı yürüdü. Beyoğlu Belediye Başkanı Huseyin Aslan'ın denetlemeye çıktığını gören manavlardan biri, 3 bin liralık etiketi anında 2950'ye indirdi...

(Fotoğraf: Göksel TÜRK)

İSTİHBARAT SERVİSİ
BEYOĞLU Belediye Başkanı Huseyin Aslan'ın yönetiminde Galatasaray Balık Pazarı'nda yapılan denetimlerde toplam 87 işyerine 4 milyon lira tutarında ceza kesildi, sağlığa aykırı çalışan bazı işyerleri de kapatıldı.

Beyoğlu Belediye Başkanı Huseyin Aslan, Beyoğlu'nu bir bütün olarak, eski tarihi doku-

su içinde canlandırmayı amaçladıklarını belirterek, “Biz, yalnız İstiklal Caddesi’ni değil, tüm Beyoğlu’nu güzelleştirmeye çalışıyoruz. Hiç kuşkusuz Beyoğlu’nun simgelerinden biri olan Galatasaray Balık Pazarı, da bu planın bir parçası. Esnafımızın bize bu konuda yardımcı olacağına inanıyoruz. Akal davranış içinde olan hiç kuşkusuz hak ettiği cezayı görecektir” dedi.

KAYNAK : HÜRRIYET,1990

İSTANBUL METROPOLİTEN ALAN DOĞU YAKASI'nda MEVCUT "SEMPAZAR" YERLERİ

İLCELER	DERECE	SEMT ADI	SOKAK SAYISI	GÜNLER						
				PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CTESİ	PAZAR
KADIKÖY	1	MERKEZ-Kurbağalı dere çevresi	12		●			●		
	3	ÇEMENZAR	2	●						
	2	FİKİRTEPE	2			●				
	3	ERENKÖY	1				●			
	2	BOSTANCI	2			●				
ÜSKÜDAR	2	MERKEZ-Üsküdar	1					●		
	3	BAĞLARBAŞI	2	●						
	3	KOŞUYOLU	1							●
	3	FERAİ MAH.	1		●					
	3	SELİMİYE	3			●				
	3	BARBAROS	1				●			
	3	ÜNALAN	1						●	
	3	ÖRNEK MAH.	1							●
ÜMRANİYE	2	MERKEZ-ÜMRANİYE	2					●		
	3	ÇAKMAK MAH.	1				●			
	3	DUDULLU	1							●
	3	K.KARABEKİR MAH.	1	●						
	3	ACI SU MAH.	1		●					
	3	İHLAMUR	1			●				
	3	MUSTAFA KEMAL	1				●			
	3	TÜRKİŞ BLOKLARI	1						●	
KARTAL	KARTAL	2	MERKEZ-KARTAL	4						●
		3	SOĞANLIK	3						●
		3	TOP SELVİ MAH.	2						●
		3	ESENTEPE	1	●					
		3	KURFALI-YAKACIK	1						●
		3	MERKEZ-YAKACIK	1						●
		3	KÜCÜKYALI	1			●			
		3	TUGAY YOLU	2			●			
		3	CEVİZLİ	1		●				
	MALTEPE	2	MERKEZ-MALTEPE	1	●					
		2	GÜLEN MAH.	1		●				
		3	GÜLSUYU	1						●
		2	ESENKENT	1					●	
		3	ZÜMRÜTEVLER MAH.	1			●			
		2	MERKEZ-PENDİK	3					●	
PENDİK	PENDİK	3	ESENYALI	1	●					
		3	ALT KAYNARCA	1		●				
		3	DOLAYOBA	2		●				
		3	YAYLA MAH.-TUZLA	3			●			
		3	ÜST KAYNARCA	1				●		
		3	CUMHURİYET MAH. TUZLA	2						●
		2	PAŞABAHÇE	5	●		●			
BEYKOZ	BEYKOZ	3	AHİSARI-GÖKSU	3		●				
		3	KANLICA	1		●				
		3	KAVACIK	3				●		
		3	YALIKÖY	1					●	
		3	ÇUBUKLU	1						●

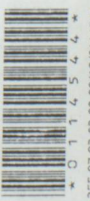

İSTANBUL METROPOLİTE ALAN DOĞU YAKASında
MEVCUT SABİT PAZAR YERLERİ

İLÇELER	MAHALLE- SEMT ADI	ADET
KADIKÖY	MODA	1
	HASANPA SA	1
	FIKIRTEPE	1
	GÖZTEPE	1
	ERENKÖY	1
	SAHRA-I CEDİD	1
	BOSTANCI	1
	FENERYOLU	1
ÜSKÜDAR	MERKEZ	1
	FISTIKAGACI	1
	ACIBADEM	1
	ÜNALAR	1
ÜMRANIYE	MERKEZ	1
	İSTİKLAL MAH.	1
	ÇAKMAK MAH.	1
KARTAL - MALTEPE	MERKEZ	1
	KÜCÜKYALI	1
PENDİK	MERKEZ	1

YTU Merkez Kütüphanesi

* 0 1 1 4 5 4 4 *